

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

ВАСИЛЬЄВА ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА

УДК 336.71:330.322:001.895

**ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ
НА РИНКУ ІННОВАЦІЙНОГО ІНВЕСТУВАННЯ:
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ**

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Суми – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному вищому навчальному закладі «Українська академія банківської справи Національного банку України».

Науковий консультант – доктор економічних наук, професор
Козьменко Сергій Миколайович,
Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»,
проректор з наукової роботи

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Гуцал Ігор Степанович,
Тернопільський національний
економічний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри банківського
менеджменту та обліку;

доктор економічних наук, професор
Грушко Віктор Іванович,
Університет економіки та права «КРОК»
завідувач кафедри фінансів
та банківського бізнесу;

доктор економічних наук
Мещеряков Андрій Адольфович,
Академія митної служби України
Державної митної служби України,
завідувач кафедри фінансів і кредиту

Захист дисертації відбудеться “ ___ ” _____ 2008 р. о ___ год.
на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.081.01 у Державному
вищому навчальному закладі «Українська академія банківської справи
Національного банку України» за адресою: 40030, м. Суми, вул. Петро-
павлівська, 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Державного вищого
навчального закладу «Українська академія банківської справи Націо-
нального банку України» за адресою: 40030, м. Суми, вул. Петропав-
лівська, 57.

Автореферат розісланий “ ___ ” _____ 2008 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.М. Бурденко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Підвищення рівня конкурентоспроможності економіки України значною мірою залежить від темпів, напрямків і механізмів реалізації інноваційних процесів. Структурно-інноваційне відновлення економіки України вимагає наявності цілісної ефективної системи її фінансового забезпечення, підвищення адаптивності інвестиційного сектора, його здатності адекватно реагувати на появу нововведень. Реалізація ефективних форм фінансової взаємодії інвесторів та інноваторів потребує визначення місця або ринкового простору руху інвестиційного капіталу, об'єднання розрізаних ресурсів та їх трансформації в інноваційно спрямовані капіталовкладення. Саме тому дослідження теоретичних засад і практичних механізмів оптимального та органічного поєднання інвестиційного та інноваційного факторів забезпечення макроекономічної збалансованості економіки України є вкрай актуальним.

Характерною рисою сучасного розвитку окремих країн – лідерів світового ринку – є зростання ролі кредитних важелів фінансового забезпечення інноваційної діяльності. На жаль, сьогодні в Україні можливості банківської системи щодо фінансового забезпечення інноваційної діяльності реалізуються не повністю. Проблеми полягають у відносно обмежених обсягах акумульованих ресурсів, складності та ризикованості інноваційного кредитування, відсутності необхідних технологій та досвіду ефективного проектного та венчурного фінансування, наявності законодавчих обмежень тощо. Для більшості вітчизняних банків ці операції можна вважати новими, але перспективними з погляду стрімкого зростання уваги до інноваційного розвитку в суспільстві, що обумовлює актуальність дослідження механізмів стимулювання взаємодії банківського капіталу та інновацій як гарантів забезпечення стійкого економічного зростання в Україні.

Теоретичні засади інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності та ролі банківських установ у цьому процесі активно досліджуються у світовій та вітчизняній науковій літературі. Серед зарубіжних вчених різні аспекти цієї проблеми вивчали: Х. Барнет, С. Кузнець, Г. Менш, Б. Санто, Дж. Сінкі, Р. Солоу, Дж. Стиглиць, Б. Твісс, Ф. Фабоцци, Х. Фрідмен, Х. Хауштайн, Я. Хонко, А. Шпідгофф, Й. Шумпетер та інші. Здобутки російської науки й практики в цьому науковому напрямку представлені у працях О. Анчишкіна, Л. Бляхмана, С. Глазьєва, Д. Єндовицького, П. Завліна, Ю. Зикова, В. Катасонова, М. Кондратьєва, Д. Кокуріна, В. Маганова, Л. Оголевої, Р. Фатхутдінова, В. Шеремета, Ю. Яковця та ін. Чимало досліджень у зазначеній сфері з'явилося також останніми роками і у вітчизняній науці. Можна відмітити праці В. Александрової, О. Амоші, Ю. Бажала, Л. Безчасного, О. Василика, О. Васюренка, А. Власової, А. Гальчинського, В. Гейця, В. Грушка, І. Гуцала, Б. Данилишина, М. Данька, М. Долішнього, А. Єпіфанова, М. Савлука, М. Козоріза, С. Козьменка, В. Корнеєва, Т. Косової, М. Крупки, А. Кузнецової, О. Кузьміна, О. Лапко, Б. Луціва, І. Лютого, А. Мороза, А. Мещерякова, С. Онишко, В. Опаріна, А. Пересади, А. Поручника, І. Сала, Л. Федулової, В. Хобти, А. Чухна, С. Юрія та ін.

Разом з тим узагальнення досягнень економічної думки засвідчує, що не зважаючи на значну кількість наукових досліджень щодо інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності та підвищення актуальності цієї проблеми, вона поки що залишається не вирішеною остаточно. Подальшого розвитку потребує комплекс питань, пов'язаних з формуванням принципово нового механізму ресурсного забезпечення інноваційного процесу, впорядкування руху інвестиційних потоків, визначенням перспективних технологій управління ними, формуванням спеціалізованих фінансових інститутів та інтеграційних об'єднань у цій сфері, поглибленням методологічних засад банківського інвестування інновацій. Зростаючі теоретичні та практичні потреби у формуванні та розвитку цілісного уявлення про механізм інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, в тому числі за рахунок банків, а також недостатність їх висвітлення у наукових публікаціях стали визначальними при обґрунтуванні актуальності теми дослідження, обумовили його мету, завдання та зміст.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукові результати, теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження було використано при виконанні конкретних науково-дослідних робіт ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»: «Сучасні технології фінансово-банківської діяльності» (№ держ. реєстрації 0102U006965), «Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу» (№ держ. реєстрації 0107U012112), «Формування страхового ринку України в контексті сталого розвитку» (№ держ. реєстрації 0107U01213), «Стан і перспективи розвитку банківської системи України» (№ держ. реєстрації 0190044204) та Сумського державного університету: «Удосконалення фінансового механізму управління еколого-інноваційним розвитком економіки України» (№ держ. реєстрації 0106U008508), «Фінансовий механізм кредитно-інвестиційного забезпечення сталого еколого-економічного розвитку» (№ держ. реєстрації 0106U008510), «Аналіз сучасної концепції управління НТП та особливостей процесу оновлення капіталу в умовах трансформації економіки України» (№ держ. реєстрації 0106U008509), «Теоретичні і методологічні питання оцінки і прогнозування економічного потенціалу соціально-економічних систем» (№ держ. реєстрації 0107U009203), «Розробка організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності в умовах формування інформаційної економіки» (№ держ. реєстрації 0106U001934). До звітів за цими темами включено пропозиції автора щодо визначення: зв'язку інноваційного розвитку економіки та його інвестиційного забезпечення; місця інноваційного інвестування в системі факторів економічного зростання; загальних положень формування та функціонування ринку інноваційного інвестування та визначення його місця в системі міжринкової взаємодії; ролі банківських установ на цьому ринку; оцінки можливостей участі банківських установ у венчурному бізнесі, операціях інвестування, проектного фінансування та кредитування інновацій.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є формування теоретико-методологічних засад функціонування ринку інноваційного інвестування, розробка концептуальних основ, методичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності банківських установ на ньому.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити системні взаємозв'язки інноваційного розвитку економіки та його інвестиційного забезпечення, розробити механізм структуризації чистого внутрішнього продукту та його окремих складових за критерієм інноваційності, визначити ідентифікаційні ознаки інноваційно орієнтованого типу економічного розвитку;
- розкрити сутність інноваційно орієнтованих інвестицій як економічної категорії, дослідити їх роль в процесі формування інвестиційної основи економічного розвитку, визначити системні взаємозв'язки з традиційно орієнтованими інвестиціями, особливості їх кругообігу та формування попиту на них;
- розробити теоретико-методологічні засади функціонування ринку інноваційного інвестування, обґрунтувати його функції, здійснити структуризацію, виокремити місце в системі міжринкової взаємодії, дослідити основні макроекономічні індикатори та визначити особливості моделювання попиту та пропозиції;
- обґрунтувати тенденції розвитку ринку інноваційного інвестування в Україні, довести його відповідність ідентифікаційним критеріям олігополії, виявити статистичні взаємозалежності між факторами формування попиту та пропозиції;
- визначити основні напрямки суб'єктно-об'єктного взаємозв'язку ринку інноваційного інвестування та банківської системи, виокремити місце та дослідити основні функції банківських установ на ньому, особливості взаємовідносин банків з іншими суб'єктами цього ринку;
- визначити концептуальні засади та поглибити окремі механізми державного стимулювання діяльності банків на ринку інноваційного інвестування;
- дослідити концептуальні основи та фінансові механізми участі банків в кредитуванні, інвестуванні, проектному та венчурному фінансуванні інновацій;
- визначити основні напрямки спеціалізації банків на ринку інноваційного інвестування та їх участі в інтеграційних об'єднаннях на цьому ринку;
- дослідити загальні тенденції розвитку венчурного бізнесу в Україні, визначити шляхи трансформації взаємовідносин держави та банків при реалізації програми його стимулювання.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності та участі банків у ньому.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади формування та розвитку ринку інноваційного інвестування та удосконалення механізмів банківського фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення інвестиційної теорії та інноватики, сучасні концепції управління, інвестиційного та інноваційного менеджменту, а також наукові праці вітчизняних і закордонних економістів, присвячені проблемам фінансово-кредитного забезпечення інноваційного розвитку взагалі

та банківського інвестування в цій сфері зокрема. У процесі дослідження використано такі сучасні методи дослідження, як: аналіз, синтез і наукова абстракція (при уточненні базових економічних категорій наукового дослідження); порівняльний і статистичний аналізи, метод логічного узагальнення (при дослідженні особливостей ринку інноваційного інвестування в Україні); системно-структурний і багатофакторний аналізи (в процесі структуризації макроекономічних індикаторів економічного розвитку за критерієм інноваційності); методи графічного й економіко-математичного моделювання, кореляційно-регресійного аналізу (при дослідженні особливостей формування попиту та пропозиції на ринку інноваційного інвестування); метод експертних оцінок, індексний метод і метод групувань (при розробці методологічної бази банківського інноваційно орієнтованого інвестування).

Інформаційно-фактологічну базу дослідження склали: зібрані, опрацьовані й узагальнені особисто автором первинні матеріали техніко-економічного обґрунтування інноваційних проектів, що фінансуються банками; офіційні дані Державного комітету статистики України; законодавчі і нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України; нормативні документи, аналітичні огляди, статистичні звіти міністерств і відомств, інших органів державного і регіонального управління; звітні дані науково-дослідних центрів; монографічні дослідження та наукові публікації з питань фінансово-кредитного забезпечення інноваційного розвитку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні наукової проблеми формування ринку інноваційного інвестування, розвитку відомих та розробці і обґрунтуванні нових теоретичних і методичних положень банківського фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Найбільш вагомими науковими результатами дисертаційного дослідження є такі:

вперше:

- обґрунтовано, що однією з причин неефективного фінансово-кредитного забезпечення інноваційного процесу є невпорядкованість руху інвестиційного капіталу від його власників до споживачів, неокресленість інституційного та правового поля і ринкового простору акумуляції ресурсів, їх трансформації у продуктивний капітал. Для вирішення цієї проблеми запропоновано у структурі фінансового ринку виокремити ринок інноваційного інвестування, а також розроблено методологічні засади його формування і функціонування, а саме: введено в науковий термінологічний обіг економічну категорію «ринку інноваційного інвестування»; в межах єдиного теоретико-методологічного підґрунтя визначено функції та фактори ефективного розвитку цього ринку, здійснено його сегментацію, формалізовано суб'єкти та виокремлено інфраструктурні підсистеми;
- доведено, що як товар на ринку інноваційного інвестування виступають інноваційно орієнтовані інвестиційні ресурси, визначено їх сутність, особливості та послідовність кругообігу, фактори та специфіку формування попиту та пропозиції, розроблено класифікацію напрямків подальшого використання даних ресурсів;

- запропоновано при розгляді макроекономічних індикаторів економічного розвитку в структурі валових інвестицій виокремлювати інноваційно орієнтовані та традиційно орієнтовані інвестиції залежно від їх втілення у кінцевому товарі, виявлено ряд закономірностей щодо їх структурного співвідношення, які стосуються: особливостей та факторів формування попиту та пропозиції, впливу на розмір результативних показників розвитку економіки і на темпи зростання рівня її забезпеченості основним капіталом, формування структури інвестицій на відновлення та ін.;
- визначено напрямки системної взаємодії фінансового ринку, ринку товарів і послуг та ринку факторів виробництва у процесі інвестування в інновації; виявлено специфічні особливості інноваційного сегмента ринку товарів і послуг, а також інновацій як товару на цьому сегменті;
- виявлено особливості українського ринку інноваційного інвестування на основі побудови функціональних статистичних моделей формування попиту та пропозиції, а також його ідентифікації за рівнем конкуренції як олігополістичного;
- визначено напрямки суб'єктно-об'єктного взаємозв'язку банківської системи та ринку інноваційного інвестування, форми та напрямки впливу банків на функціонування досліджуваного ринку;

набули подальшого розвитку:

- методологічні основи визначення ролі банків у фінансово-кредитному забезпеченні інноваційного розвитку економіки, які, на відміну від існуючих, дозволяють розглядати їх не як малозначущих посередників, а як провідних та самостійних суб'єктів ринку інноваційного інвестування, що займають відокремлене місце на ньому, мають ряд фундаментальних відмінностей та переваг порівняно з його небанківськими посередниками, специфічні функції та широкий спектр взаємодії з іншими суб'єктами цього ринку;
- методологічні засади розвитку спеціалізованого інвестиційно-інноваційного банкінгу, що дозволило суттєво поглибити існуючі підходи до розуміння організаційно-економічного механізму функціонування спеціалізованих інноваційно-інвестиційних банків різних рівнів, розробити концептуальні основи створення системи цих банків в Україні та визначити напрямки інвестиційно-інноваційної спеціалізації в рамках окремого банку;
- обґрунтування мотивів, умов та переваг участі банків у інвестиційно-інноваційних інтеграційних процесах в Україні, а також класифікацію форм інтеграції банків з іншими суб'єктами ринку інноваційного інвестування, що дозволило сформулювати організаційно-економічні та правові засади створення нового типу інтеграційних об'єднань, які б, на відміну від ПФГ, мали значно більші можливості щодо реалізації взаємозв'язку «фундаментальна наука – промислові підприємства – банки – інститути фондового ринку»;
- концептуальні основи, форми та організаційні механізми участі банків у венчурному інвестуванні, що дозволило розробити загальні напрямки та фінансові механізми трансформації взаємовідносин держави та банків при реалізації

загальнодержавної програми розвитку венчурного бізнесу в Україні, удосконалити правові та організаційно-економічні засади участі банків у функціонуванні венчурних фондів в Україні;

удосконалено:

- концептуальні основи та механізми державного стимулювання участі банків у фінансово-кредитному забезпеченні інноваційного розвитку економіки, а саме: механізми державного гарантування інноваційних кредитів, обов'язкового резервування банківських ресурсів, довгострокового цільового рефінансування банків тощо;
- науково-методичні підходи до вибору форм банківського фінансування інноваційної діяльності залежно від стадії життєвого циклу інновації. За авторською системою критеріїв здійснено системний порівняльний аналіз кредитування, інвестування, проектного та венчурного фінансування інновацій, що дозволило обґрунтувати перспективні напрямки та основні фактори ефективного розвитку банківського кредитування інновацій, виділити ряд нових специфічних особливостей банківських інвестицій та скорегувати визначення цієї економічної категорії, виявити напрямки невідповідності операцій проектного фінансування інновацій в Україні традиційному уявленню про них;
- концептуальні основи структуризації чистого експорту, державних витрат та витрат на споживання як складових чистого внутрішнього продукту за критерієм інноваційності, що дозволило: обґрунтувати необхідність врахування інноваційної спрямованості складових споживчих витрат та наявність різної схильності споживачів до споживання традиційних та інноваційних товарів і послуг; розробити механізм оцінки інноваційної спрямованості чистого експорту; виявити функціональну залежність між досліджуваними видами витрат та чистим внутрішнім продуктом на основі граничної схильності до цих витрат; удосконалити механізм розрахунку мультиплікатора приросту чистого внутрішнього продукту;
- систему індикаторів ступеня інноваційності економіки за рахунок включення до неї ряду показників (коефіцієнта співвідношення чистих інноваційно орієнтованих і чистих традиційно орієнтованих інвестицій, коефіцієнта інноваційної спрямованості споживчих витрат, коефіцієнта інноваційної спрямованості державних інвестиційних витрат та ін.), які характеризують інноваційну спрямованість структурних елементів чистого внутрішнього продукту, що дозволило формалізувати ідентифікаційні ознаки інноваційно орієнтованого типу економічного розвитку за визначеними критеріями;
- систему ідентифікаційних критеріїв венчурного бізнесу, що дозволило обґрунтувати невідповідність основних напрямків його розвитку в Україні загальносвітовим тенденціям.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні теоретичних і методологічних узагальнень та висновків дисертаційної роботи для побудови цілісної системи інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, що дозволяє підвищити дієвість засобів державного

регулювання і самоорганізації ринку інноваційного інвестування під час управління кредитно-інвестиційними потоками капіталу в умовах трансформаційної економіки.

Наукові і методичні положення дисертаційного дослідження щодо реалізації механізму державно-приватного партнерства при формуванні регіональної мережі приватних венчурних фондів впроваджено в діяльність головного управління економіки Сумської обласної державної адміністрації в контексті розробки практичних заходів щодо реалізації Стратегії соціально-економічного розвитку Сумської області на період до 2015 р. відповідно до розділу IV «Мета та стратегічні завдання регіональної політики та соціально-економічного розвитку області на період до 2015 р.», підрозділу 2 «Формування сприятливого інвестиційного середовища та інноваційна політика» (довідка № 01-04/418 від 04.03.2008). Пропозиції дисертанта щодо удосконалення нормативно-правових засад участі банківських установ у функціонуванні венчурного бізнесу впроваджено в діяльність Національного банку України (довідка № 40-108/966-2934 від 13.03.2008); щодо визначення факторів ефективного кредитного забезпечення вітчизняних суб'єктів інноваційної діяльності та формування механізмів надання спеціалізованих консорціумних кредитів – в діяльність Сумської філії ВАТ «VAB Банк» (довідка № 10-01/421 від 19.03.2008); щодо удосконалення організаційно-економічного механізму проектного фінансування інновацій за рахунок банківських ресурсів – в діяльність філії ВАТ КБ «Надра» Сумського РУ «Слобожанщина» (довідка № 30-07/б від 21.01.2008).

Результати наукових розробок автора використовуються у навчальному процесі ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» при викладанні дисциплін «Проектне фінансування», «Інноваційний менеджмент», «Інвестування», «Фінансовий ринок» (акт від 06.05.2008) та Сумського державного університету при викладанні дисциплін «Банківські операції», «Фінансовий менеджмент в банку», «Інвестування», «Управління інноваційним розвитком», «Інфраструктура товарного ринку» (акт від 05.05.2008).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним завершеним дослідженням. Наукові положення, розробки, результати, висновки і рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. Особистий внесок у працях, опублікованих у співавторстві, вказано у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні та методологічні положення дисертаційної роботи доповідалися, обговорювалися й одержали позитивну оцінку на наукових і науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародна банківська конференція: теорія і практика» (м. Суми, УАБС НБУ, 2006-2008 р.), Третій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток фінансово-кредитної системи України: здобутки, проблеми, перспективи» (м. Львів, ЛІБС УБС НБУ, 2007 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України» (м. Суми, УАБС НБУ, 2004-2007 рр.); Міжнародній науково-практичній конференції «Забезпечення сталого розвитку

банківської діяльності» (м. Київ, КНЕУ, 2007 р.); Десятій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи становлення фінансової системи України» (м. Севастополь, СевНТУ, 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові механізми сталого економічного розвитку» (м. Харків, ХІБМ, 2007 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Державна політика та стратегія реформування економіки України в XXI столітті» (м. Полтава, ПДАА, 2007 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інтеграційні процеси та розвиток фінансової системи України» (м. Харків, ХНЕУ, 2006 р.); Третій Міжнародній науково-практичній конференції «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національні ідентичності та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, ТДЕУ, 2006 р.); Шостій міжнародній науковій конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання» (м. Донецьк, ДонНУ, 2005 р.); П'ятій міжрегіональній науково-практичній конференції «Оподаткування у промисловому регіоні: теорія, практика та перспективи розвитку» (м. Донецьк, ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2005 р.) та ін.

Публікації. Основні наукові положення, висновки і результати дослідження опубліковано в 61 науковій праці загальним обсягом 100,5 друк. арк., з яких особисто автору належать 56,5 друк. арк., у тому числі 2 одноосібні монографії, 7 колективних монографій, 31 стаття у наукових спеціалізованих виданнях, 19 публікацій у збірниках матеріалів конференцій, 2 підручники (у співавторстві).

Структура і зміст роботи. Дисертація складається із вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Повний обсяг дисертації – 504 сторінки, у т.ч. на 122 сторінках розміщено 32 таблиці, 100 рисунків, 3 додатки і список літератури з 434 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, зв'язок роботи з науковими програмами, наведено інформацію про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі «Інноваційне інвестування в системі макроекономічних факторів економічного розвитку» досліджено системні взаємозв'язки інноваційного розвитку економіки та його інвестиційного забезпечення, здійснено структурування за критерієм інноваційності складових чистого внутрішнього продукту (ЧВП) як макроіндикатора економічного розвитку.

Аналіз трансформаційних перетворень в економіці дозволив констатувати системні взаємозв'язки інноваційного розвитку та процесів інвестування. З одного боку, наявність інвестиційних ресурсів, достатніх для підтримання заданих пропорцій відтворення та темпів зростання, обумовлює інноваційну активність, а з іншого – тенденції в інноваційній діяльності визначають напрямки вкладання капіталу, формуючи галузеву та відтворювальну структуру економіки, визначаючи динаміку інвестиційних потоків та їх ефективність. Аналіз

моделей взаємного впливу інноваційних та інвестиційних циклів доводить необхідність орієнтації на модель їх суміщення, яка забезпечує ефективне відтворення нововведення за рахунок синхронізації процесів інвестування та освоєння, створення додаткових результатів у процесі освоєння, скорочення тривалості циклу інвестування, можливість оптимізації передвиробничих стадій інноваційного циклу, зниження ступеня ризику, створення умов для реінвестування, урахування можливостей реалізації нововведення.

При дослідженні структури макроекономічних індикаторів економічного розвитку як критерій ефективності економічної системи обрано ЧВП, який за витратами традиційно розраховується як сума споживчих витрат, чистих внутрішніх інвестицій, державних витрат та чистого експорту. З метою визначення рівня інноваційності економічного розвитку запропоновано в структурі кожного з цих елементів ЧВП оцінювати інноваційно орієнтовану та традиційно орієнтовану складові.

Автором запропоновано під інноваційно орієнтованими інвестиціями розуміти витрати на придбання будь-яких (традиційних або інноваційних) факторів виробництва з метою подальшого їх використання для створення інноваційних продуктів (інноваційних факторів виробництва, товарів, послуг) та виведення їх на ринок, в той час як кінцевою метою традиційно орієнтованих інвестицій слід вважати їх втілення в традиційних продуктах. Кожен з виділених типів інвестицій пропонується структурувати за критерієм залежності від ЧВП (цю залежність визначають коефіцієнти схильності до відповідних типів інвестицій). Було проведено розмежування економічних категорій «інвестиційні ресурси» та «інвестиції», в основу якого покладено ринкове середовище їх формування (інвестиційні ресурси розглядаються на фінансовому ринку, а інвестиції – на ринку факторів виробництва).

Дослідження факторів формування попиту на кожен з виділених видів інвестицій довело їх різний вплив (за розміром та характером) на ці види інвестицій, а також різну міру його залежності від реальної ставки відсотка. Всі фактори формування попиту автор поділяє на три групи залежно від напрямку впливу, а саме, на такі, що: 1) одночасно змінюють попит на традиційно орієнтовані та інноваційно орієнтовані інвестиції, відповідно змінюючи попит на сукупні інвестиції; 2) змінюють попит лише на один з досліджуваних видів інвестицій, одночасно змінюючи попит на сукупні інвестиції; 3) одночасно впливають на попит на кожен з цих видів інвестицій, не змінюючи попиту на сукупні інвестиції. Демонстрація впливу кожної групи факторів на інвестиційний попит наведена на прикладі таких інструментів державного регулювання, як податки та державні гарантії. У результаті дослідження рівня забезпеченості економіки основним капіталом доведено факт наявності циклічного зворотного зв'язку між обсягом кожного виду інвестицій та окремими факторами формування попиту на них (деякі фактори, які впливають на розмір інвестицій в поточному періоді, в подальшому безпосередньо залежать від величини цих інвестицій). З'ясовано, що в переважній більшості випадків темпи приросту рівня забезпеченості основним капіталом в традиційних та високотехнологічних сферах економіки не співпадають.

У складі валових інвестицій запропоновано виокремлювати витрати на відновлення капіталу як різницю між валовими та чистими інвестиціями в економіці, тобто величину інвестицій, якої потребує економічна система для відновлення капіталу, що був використаний протягом певного періоду, та обґрунтовано наявність ряду особливостей щодо відновлення використаного капіталу з урахуванням розподілу за критерієм інноваційності. Виходячи з аналізу співвідношення структури витрат на відновлення капіталу (інноваційно орієнтованих та традиційно орієнтованих) зі структурою інвестицій, автором розглядаються три базові варіанти: 1) структура інвестицій на відновлення дублює структуру кумулятивних (накопичених) інвестицій на початок періоду; 2) протягом певного періоду зміни у структурі інвестицій на відновлення повністю відповідають змінам у структурі чистих інвестицій; 3) структура інвестицій на відновлення не відповідає ані первісній структурі кумулятивних інвестицій, ані структурі чистих інвестицій, що формується протягом досліджуваного періоду.

У структурі споживчих витрат як елемента ЧВП виокремлено витрати на споживання традиційних та інноваційних товарів і послуг, доведено різну схильність споживачів до придбання кожного з них, модифіковано кількісне представлення сукупних витрат на споживання як функції від доходу після сплати податків з урахуванням традиційної та інноваційної спрямованості їх складових. Державні витрати в структурі ЧВП розподілено на державні витрати на споживання традиційних та інноваційних товарів та послуг, а також державні традиційно орієнтовані та інноваційно орієнтовані інвестиційні витрати; обґрунтовано жорстку регламентованість їх співвідношення. Дослідження чистого експорту як складової ЧВП дозволило виокремити чистий експорт традиційних та інноваційних товарів та послуг, а також традиційно орієнтованих та інноваційно орієнтованих інвестицій; визначити критерії оцінки інноваційної спрямованості експорту. Автором з'ясовано, що визначальне значення для дослідження рівня інноваційності економічної системи в контексті експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання має оцінка не стільки безпосередньо обсягу чистого експорту, скільки співвідношення абсолютних значень його базових складових, структурованих за критерієм інноваційності. Виходячи з вищевикладеного, обґрунтовано, що критеріями оцінки впливу зміни визначених видів витрат на розмір ЧВП є коефіцієнти граничної схильності до відповідних витрат та запропоновано підходи до їх розрахунку, а також механізм їх врахування при оцінці мультиплікатора приросту ЧВП.

Запропонована автором класифікація складових ЧВП склала основу для розширення системи індикаторів рівня інноваційності економіки за рахунок включення до неї показників, що характеризують інноваційну спрямованість структурних елементів ЧВП, в тому числі: рівень інноваційності економічної системи, коефіцієнт співвідношення темпів приросту основного капіталу в інноваційно орієнтованій та традиційно орієнтованій сферах економіки, коефіцієнти інноваційної спрямованості споживчих витрат, державних інвестиційних та споживчих витрат, експортних (імпортних) споживчих та інвестиційних витрат

тощо. Це дозволило формалізувати ідентифікаційні ознаки інноваційно орієнтованого типу економічного розвитку за визначеними критеріями.

У другому розділі «Концептуальні основи розвитку ринку інноваційного інвестування» розроблено засади формування й функціонування ринку інноваційного інвестування.

Обґрунтовано, що однією з причин неефективного фінансово-кредитного забезпечення інноваційного процесу є невпорядкованість руху капіталу від його власників до споживачів, неокресленість інституційного й правового поля та ринкового простору акумуляції ресурсів, їх трансформації в продуктивний капітал, невідповідність між попитом та пропозицією, а також неврегульованість дій учасників комерційних угод в цій сфері. Для вирішення цієї проблеми запропоновано в структурі фінансового ринку виокремити ринок інноваційного інвестування та визначити його як сукупність економічних відносин між постачальниками інвестиційних ресурсів, їх споживачами (суб'єктами інноваційної діяльності), посередниками з приводу акумуляції розрізнених інвестиційних потоків та трансформації їх у продуктивний капітал на основі взаємодії попиту та пропозиції в межах інституційного й правового поля з метою подальшого використання його для виробництва інновації та еквівалентного обміну платоспроможного попиту покупця права володіння, користування і розпорядження нею на споживчу цінність, укладену в ній.

На думку автора, в економічній системі цей ринок має виконувати наступні функції: акумуляція розрізнених інвестиційних ресурсів, консолідація їх в обсягах, придатних для фінансування великомасштабних та витратних інноваційних заходів; впорядкування руху інвестиційних ресурсів від їх власників до споживачів, створення умов для реалізації перспективних технологій управління цим рухом; трансформація ресурсів суб'єктів інвестування безпосередньо у продуктивний капітал, який у подальшому буде використаний в інноваційному процесі; інфраструктурне забезпечення фінансування інноваційних процесів; формування, оцінка та реалізація ринкової вартості суб'єктів інноваційної діяльності, в тому числі шляхом розміщення їх цінних паперів на ринку; інформаційна підтримка процесів інвестування в інновації; організаційне забезпечення ефективною взаємодією інвесторів та інноваторів; встановлення, індикація та стабілізація ціни на інноваційно орієнтовані інвестиційні ресурси; перерозподіл потоку інвестицій з метою формування інноваційно орієнтованої структури відтворювальних процесів в економіці; прискорення концентрації інвестиційного капіталу в інноваційному секторі економіки; встановлення відповідності (рівноваги) між попитом на інноваційно орієнтовані інвестиційні ресурси та їх пропозицією за обсягом і вартістю; окреслення правового поля та врегулювання дій учасників комерційних угод у сфері інвестування в інновації; забезпечення адаптивності та оперативної реакції на зміну потенціалу ресурсних можливостей фінансування інновацій, тенденцій розвитку інноваційних процесів в економіці; зниження ризику інвестування в інноваційну сферу.

Автором доведено, що основними факторами, від яких залежать стан і темпи розвитку цього ринку, є: співвідношення доходності та ризику інвестування в інноваційну сферу, а також вартості традиційно орієнтованих та інноваційно орієнтованих інвестиційних ресурсів, наявність альтернативних можливостей для інвестування, розмір ринку, рівень конкуренції, інформаційна забезпеченість, успішність дії комунікаційних систем, ефективність інституційного середовища, розвиненість інфраструктури, загальні фактори формування обсягу інвестиційних ресурсів та стан економічного розвитку в країні тощо.

Товаром на ринку інноваційного інвестування є інноваційно орієнтовані інвестиційні ресурси, процес кругообігу яких представлено на рис. 1.

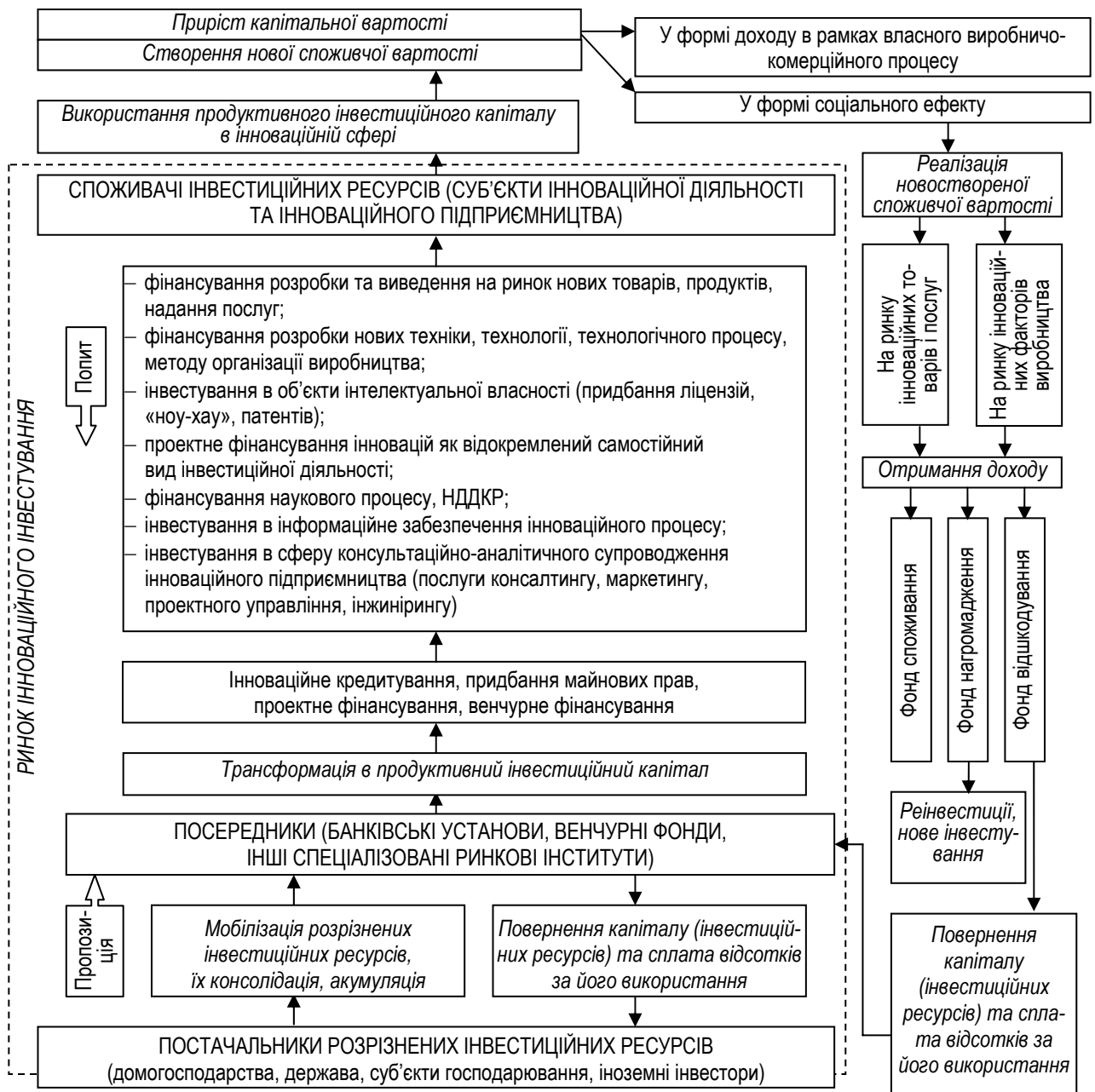

Рис. 1. Кругообіг інноваційно орієнтованих інвестиційних ресурсів (в межах та поза межами ринку інноваційного інвестування)

Напрямами подальшого використання цього товару є результати інноваційної (інтелектуальної) діяльності, які запропоновано розглядати у наступних формах:

- упередметненій: нові та удосконалені засоби та предмети праці основного та допоміжного виробництва, окремі інноватори-дослідники, наукові колективи, наукові та проектні установи; нові та удосконалені споживчі товари;
- неупередметненій: нові та удосконалені технологічні процеси, методи організації виробництва, «ноу-хау», патенти, ліцензії, інформація як самостійний товар, послуги консультативно-аналітичного супроводження інноваційного підприємництва та інші результати НДДКР, подані у вигляді опису, конструкторської та технічної документації, аналітичного звіту тощо;
- інноваційний проект як комплексний об'єкт інвестування, що передбачає як упередметнене, так і неупередметнене використання ресурсів.

Головною умовою та рушійною силою розвитку ринку інноваційного інвестування можна вважати конкурентоспроможність його складових, які згруповано в окремі інфраструктурні підсистеми (формування пропозиції, формування попиту, організаційно-супроводжуючу, інформаційно-консультативну) та виділено завдання і склад кожної з них.

Визначення критеріїв структуризації ринку інноваційного інвестування дозволило виокремити та дослідити наступні його сегменти: за формою трансформації інвестиційних ресурсів в інноваційні заходи (кредитний, фондовий, прямого інвестування); за масштабом економічних систем, що обслуговуються ринком (місцевий, регіональний, національний, міжнаціональний рівні); за інституційною формою посередництва (банківського та небанківського посередництва); в залежності від подальших напрямків використання товару (інвестування в продуктивні та процесні інновації, об'єкти інтелектуальної власності, НДР, інформаційне забезпечення інноваційного процесу, сферу його консультативно-аналітичного супроводження, проектного фінансування); за критерієм строковості (короткострокового, середньострокового та довгострокового інноваційного інвестування); за формою організації (біржовий та позабіржовий).

На основі дослідження напрямків системної взаємодії фінансового ринку, ринку товарів і послуг та ринку факторів виробництва в процесі інвестування в інновації (рис. 2) автором виокремлено місце ринку інноваційного інвестування у просторі міжринкової взаємодії. У структурі цих ринків запропоновано виділяти традиційний та інноваційний сегменти, визначено особливості інноваційного сегмента ринку товарів та послуг, а також інновацій як товару на ньому.

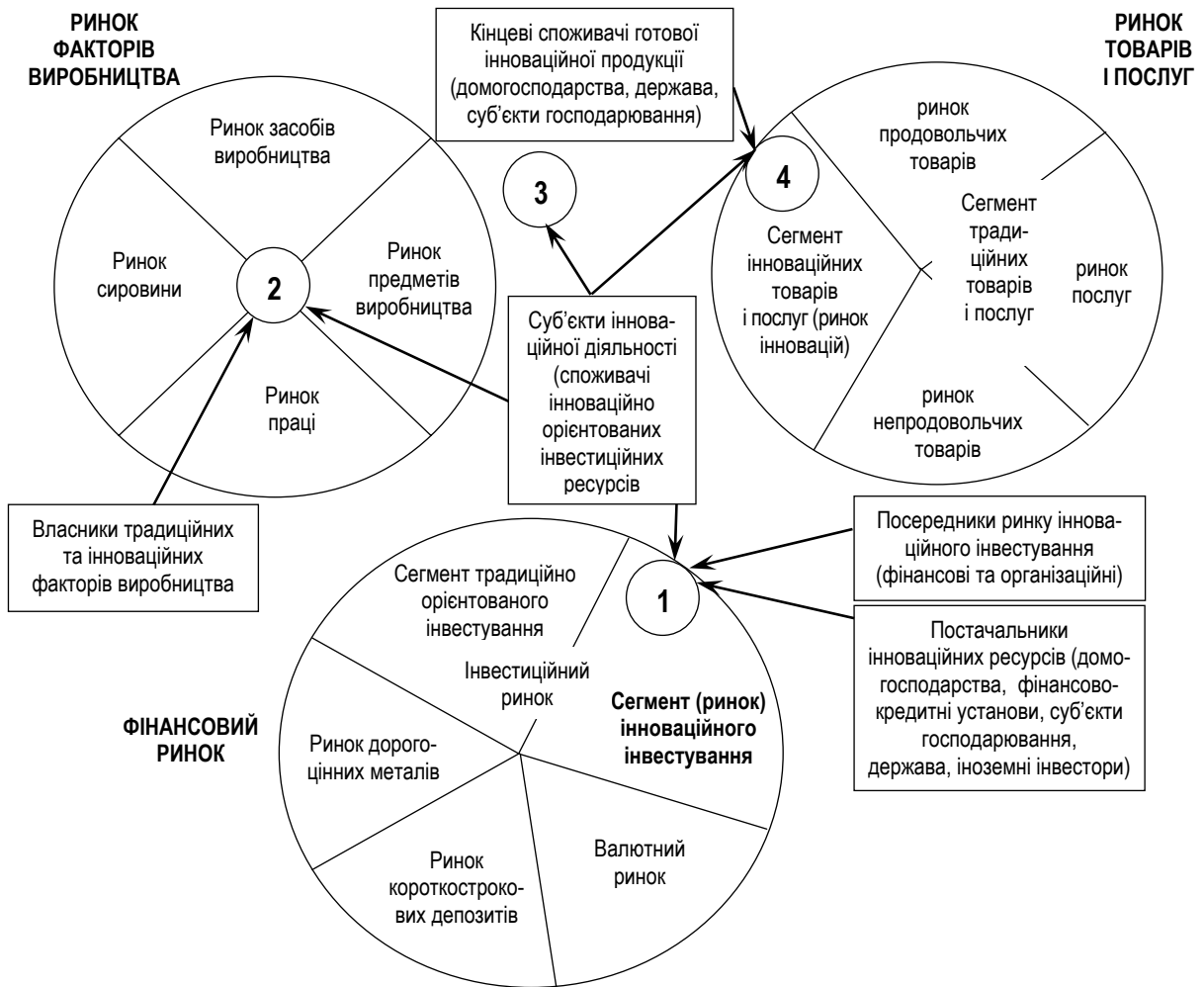

Рис. 2. Місце ринку інноваційного інвестування у просторі міжринкової взаємодії:

1 – отримання інноваційно орієнтованих інвестиційних ресурсів суб'єктами інноваційної діяльності (споживачами) від їх постачальників за участю (або без) посередників на ринку інноваційного інвестування; **2** – придбання за рахунок інноваційно орієнтованих інвестиційних ресурсів суб'єктами інноваційної діяльності факторів виробництва (традиційних або інноваційних) від їх власників на ринку факторів виробництва; **3** – виробництво інноваційної продукції суб'єктами інноваційної діяльності (за рахунок інноваційно орієнтованих інвестиційних ресурсів, з використанням традиційних або інноваційних факторів виробництва); **4** – продаж готової інноваційної продукції суб'єктами інноваційної діяльності її кінцевим споживачам на сегменті інноваційних товарів і послуг

Аналіз особливостей формування попиту (D) та пропозиції (S) на ринку інноваційного інвестування показує, що основними факторами, що їх визначають, є:

$$S = f(BBП, r_{инн}, r_{mp}, r_2, M_S, DB_{инн}, BP_{инн}, KP), \quad (1)$$

$$D = f(ДН, PTTЗ_{инн}, M_D, PK, (C_1, \dots, C_n), O_{инн}, r_{инн}), \quad (2)$$

де r_{mp} , $r_{инн}$, r_2 – відповідно рівні реальних ставок відсотка на капітал на сегменті традиційно орієнтованого інвестування, ринку інноваційного інвестування та грошовому ринку; M_S – ступінь монополізації постачання на ринку інноваційного

інвестування; $ДВ_{инн}$ – обсяг державних інноваційно орієнтованих інвестиційних витрат; $ВР_{инн}$ – обсяг власних ресурсів інноваційно-активних підприємств; $КР$ – обсяг довгострокових кредитних ресурсів в економіці; $ДН$ – рівень реального доходу населення; $РТТЗ_{инн}$ – рівень технічної та технологічної забезпеченості діяльності інноваційно-активних підприємств; M_D – ступінь монополізації споживання на ринку інноваційного інвестування; PK – загальний рівень кваліфікації трудових ресурсів; $C_1 \dots C_n$ – ціни на неінвестиційні ресурси; n – кількість досліджуваних неінвестиційних ресурсів; $O_{инн}$ – рівень оподаткування інноваційної діяльності.

У третьому розділі «Врахування особливостей українського ринку інноваційного інвестування» було формалізовано окремі тенденції розвитку вітчизняного ринку інноваційного інвестування.

Моделювання попиту та пропозиції на ринку інноваційного інвестування склало основу для оцінки реального стану досліджуваного ринку в Україні. Як основний параметр прийнято сукупний обсяг інноваційно орієнтованих інвестиційних витрат, який розраховано як суму загальних витрат на наукові й науково-технічні роботи та витрат на інноваційні заходи підприємств. Дана величина і визначила рівень попиту та пропозиції на інвестиційні ресурси на ринку.

При дослідженні попиту як характеристики окремих факторів, що найбільш суттєво впливають на нього, було обрано: за фактором «рівень реального доходу населення» – обсяг споживчих витрат населення (CB); за фактором «рівень технічної та технологічної забезпеченості діяльності інноваційно-активних підприємств» – обсяг чистого нагромадження основного капіталу (OK_u); за фактором «загальний рівень кваліфікації трудових ресурсів» – кількість докторів ($K_{дн}$) та кандидатів наук ($K_{кн}$). В результаті отримано наступну функціональну статистичну залежність величини попиту на інноваційно орієнтовані інвестиційні ресурси:

$$D = -1,8684K_{кн} + 13,7023K_{дн} + 0,0219OK_u + 0,0036CB - 28508,4000. \quad (3)$$

При аналізі пропозиції відповідними характеристиками було обрано: за фактором «обсяг державних інноваційно орієнтованих інвестиційних витрат» – загальні державні витрати ($ДВ$); за фактором «обсяг власних ресурсів інноваційно-активних підприємств» – величина чистого прибутку підприємств ($ЧП$); за фактором «обсяг довгострокових кредитних ресурсів в економіці» – обсяг довгострокових кредитів ($ДК$). В результаті отримана наступна функціональна статистична залежність величини пропозиції інноваційно орієнтованих інвестиційних ресурсів:

$$S = 0,0175ВВП + 0,013ДВ + 0,0251ДК + 0,0094ЧП - 1424,0600. \quad (4)$$

Дослідження вітчизняного ринку інноваційного інвестування щодо рівня конкуренції на ньому дозволило ідентифікувати його як олігополістичний, оскільки:

- кількість реально діючих суб'єктів ринку є обмеженою;
- існує взаємозалежність учасників ринку, яка обумовлена: інтеграцією політичної влади з фінансово-кредитною системою та найбільшими компаніями;

високим рівнем трансакційних витрат ринку, що складає підґрунтя для зростання корупції та змови між основними економічними агентами; незадовільним станом розвитку бізнес-культури в інноваційно-інвестиційній сфері; орієнтацією суб'єктів інноваційної діяльності на споріднені напрямки технологічного розвитку; входженням економіки України у фазу кризи як етап загального об'єктивного середньострокового економічного циклу; викривленням економічної інформації та ін.;

- недосконалість інформаційної інфраструктури ринку створює умови для контролю над ціною ресурсів з боку провідних учасників ринку, а незначна диференціація об'єктів інвестування – умови для нецінової конкуренції;
- доступ на ринок для нових суб'єктів ускладнений, що обумовлено обмеженнями щодо залучення іноземних агентів, створення спеціалізованих фінансово-кредитних установ (формування банків розвитку є виключно результатом політичної ініціативи), здійснення операцій технологічного обміну тощо;
- існують тенденції до витіснення з ринку слабких учасників в результаті банкрутства або внаслідок злиття та поглинання.

У четвертому розділі «Теоретичне забезпечення функціонування банківських установ на ринку інноваційного інвестування» визначено роль та місце банків на ринку інноваційного інвестування, напрямки державного стимулювання, форми та механізми їх діяльності, взаємозв'язок банківської системи та цього ринку.

На думку автора, чим більшою мірою створювана інновація підлягає комерціалізації, тим меншою повинна бути участь держави в її фінансуванні та, відповідно, більшою – участь суб'єктів господарювання та фінансових установ, зокрема, банків. Це обумовлює їх інтенсивну експансію у сферу інноваційних виробництв і високотехнологічних розробок у промислово розвинутих країнах.

Проведений аналіз дозволив дійти висновку, що банківська сфера і ринок інноваційного інвестування як підсистеми загального економічного простору, здійснюють взаємний вплив одна на одну, що носить суб'єктно-об'єктний характер (банки є суб'єктами, що безпосередньо впливають на цей ринок, який, у свою чергу, є об'єктом, тобто частиною сфери діяльності банківської системи). Напрямок цього взаємозв'язку представлено на рис. 3.

Автор вважає необґрунтованим зведення ролі банків у фінансуванні інновацій лише до посередництва, а пропонує поряд з цим розглядати їх як самостійних гравців досліджуваного ринку. У роботі сформовано перелік операцій, що здійснюються банками в рамках обох видів діяльності та визначено напрямки опосередкованого впливу банків на цей ринок. Основними функціями банків на ринку інноваційного інвестування запропоновано вважати мобілізаційну, стимулюючу, експертну, контрольну, платіжну, допоміжно-інфраструктурну, фінансового забезпечення та інформаційного посередництва. Автором розроблено перелік конкретних операцій в рамках кожної з зазначених функцій.

У роботі виділяється ряд особливостей у діяльності банків, які дозволяють стверджувати про їх особливе (відокремлене) положення серед інших суб'єктів досліджуваного ринку. Так, порівняно з небанківськими посередниками банки

мають ряд переваг, а саме: можливість встановлення взаємин з усіма учасниками ринку; більш широкий перелік функцій; краща поінформованість про стан ринку та фінансове становище клієнтів; універсальність та контрольованість з боку держави; більші обсяги акумульованих та розподілених ресурсів; більші можливості щодо вирішення проблеми асиметрії інформації між кредитором та постачальником, а також трансформації ресурсів за строками; здатність вирішувати комплекс завдань щодо управління специфічними ризиками інноваційного інвестування; широкий доступ до позикових ресурсів тощо.

Рис. 3. Суб'єктно-об'єктний взаємозв'язок банківської системи і ринку інноваційного інвестування

У роботі визначено напрямки та форми взаємодії банківських установ з іншими суб'єктами ринку інноваційного інвестування, а саме: підприємствами-інноваторами, іншими банками, державою, малими венчурними компаніями, приватними особами – інноваторами, венчурними фондами, небанківськими фінансовими установами, інфраструктурними елементами підтримки інноваційного бізнесу, науково-дослідними установами, громадськими організаціями, інвесторами.

Дослідження напрямків стимулюючого впливу держави на функціонування банків на ринку інноваційного інвестування дозволило виділити загальні заходи щодо підтримки стабільного розвитку цього ринку та банківської системи в цілому та комплекс спеціалізованих заходів. Розроблено пропозиції щодо удосконалення механізму державного гарантування інноваційних кредитів, системи обов'язкового резервування банківських ресурсів, системи довгострокового цільового рефінансування банків тощо. У роботі з'ясовано, якою мірою державне регулювання розміру капіталу банків впливає на їх активність на досліджуваному ринку.

За авторською системою критеріїв здійснено системний порівняльний аналіз кредитування, інвестування, проектного та венчурного фінансування інновацій, який дозволив запропонувати конкретні форми банківського фінансування інноваційної діяльності для кожної стадії життєвого циклу інновації. Це дозволило спростувати традиційну думку, що банки можуть фінансувати лише стадії впровадження (розширення) інновації.

Особливості інноваційного бізнесу обумовлюють обмеження щодо застосування традиційних видів банківського кредитування, що виводить на перший план проблему розробки індивідуальних кредитних програм для суб'єктів інноваційної діяльності, спеціалізованих банківських продуктів та форм обслуговування. Основними факторами ефективного розвитку банківського кредитування інновацій виокремлені такі: відповідність програм кредитування стадії життєвого циклу інновації; стратегічний альянс підприємства-інноватора з банком; достатні розміри регулятивного капіталу банку та обсягу його очікуваного чистого доходу; висока питома вага власного капіталу фірми у бюджеті проекту; зважений підхід до вибору процентної ставки та застави; використання ряду обмежень в угодах; застосування механізмів компенсації й страхування ризиків; контроль позичальника з боку банку до повного погашення кредиту; формування ефективної системи управління ризиками тощо. Обґрунтовано перспективність надання синдикованих кредитів та виявлено проблеми, що обмежують можливості їх застосування в Україні (низька ліквідність, невідпрацьованість юридичних процедур, дефіцит взаємної довіри банків, особливості кредитної політики окремих банків, відсутність уніфікованих процедур тощо).

Системний аналіз найбільш поширених наукових підходів до розуміння сутності економічної категорії «банківські інвестиції» дав можливість встановити нові специфічні особливості банківських інвестицій та визначати їх як вкладення банком власних або залучених коштів, що опосередковують повний кругообіг капіталу з метою одержання комерційного результату.

Автором систематизовано та доповнено класифікаційні ознаки проектного фінансування як специфічної діяльності банків на ринку інноваційного інвестування, виявлено напрямки невідповідності операцій вітчизняних банків щодо проектного фінансування традиційному уявленню про них.

У п'ятому розділі «Формалізація окремих тенденцій діяльності банків на ринку інноваційного інвестування» визначено концептуальні основи спеціалізації банків на ринку інноваційного інвестування та їх участі в інтеграційних процесах.

Проведений аналіз дозволив дійти висновку, що інноваційний бізнес з точки зору банків є вкрай специфічною та дуже ризиковою сферою інвестування, яка вимагає застосування особливих технологій, інструментів та схем фінансування, відповідної кваліфікації банківського персоналу, розвитку методичного забезпечення щодо оцінки ризиків та ефективності проектів тощо. З урахуванням низького рівня інфраструктурної підтримки операцій банківського фінансування інновацій (практичної недієздатності кредитно-рейтингових бюро, проблем у розвитку депозитарної мережі, дефіциту якісних послуг щодо маркетингового аналізу інновації, послуг інвестиційного проектування тощо), універсальні банки вкрай неохоче надають фінансові ресурси інноваторам, що формує передумови для спеціалізації банківських установ на ринку інноваційного інвестування.

Спеціалізований інноваційно-інвестиційний банкінг запропоновано розглядати в залежності від його організаційного механізму: як спеціалізацію в рамках окремого банку без створення (1) та зі створенням нової юридичної особи (2) або як спеціалізацію банківської установи цілком (3). В перших двох випадках мова йде про універсальні банки, що розвивають напрямок інноваційного інвестування поряд зі стандартними банківськими послугами та виокремлюють відповідні структурні підрозділи або дочірні товариства, що займаються виключно обслуговуванням суб'єктів інноваційної діяльності, а у третьому випадку – про створення інноваційно-інвестиційних банків, які спеціалізуються на здійсненні портфельних і реальних інвестицій в інноваційний сектор економіки на комісійній основі або за власні кошти шляхом довгострокового кредитування, проектного фінансування, участі в емісійно-засновницькій діяльності підприємств-інноваторів, проведення операцій із цінними паперами, а також надання своїм клієнтам ряду супутніх інвестиційних послуг. Автором виділено основні особливості спеціалізованих інноваційно-інвестиційних банків, сформуовано перелік їх послуг та визначено організаційні форми їх утворення в Україні та Росії, які представлено на рис. 4.

Розроблено концептуальні засади формування системи спеціалізованих інноваційно-інвестиційних банківських установ, яка представлена на рис. 5.

На основі проведеного аналізу автор дійшов висновку, що обмеженість можливостей банків поодиноці фінансувати великомасштабні, довготривалі та високоризикові інноваційні проекти спонукує їх до створення інтеграційних структур. У роботі визначено основні мотиви, умови та переваги участі банківських

установ в інтеграційних процесах на ринку інноваційного інвестування, поглиблено класифікацію та розуміння конкретних форм їх інтеграції (рис. 6).

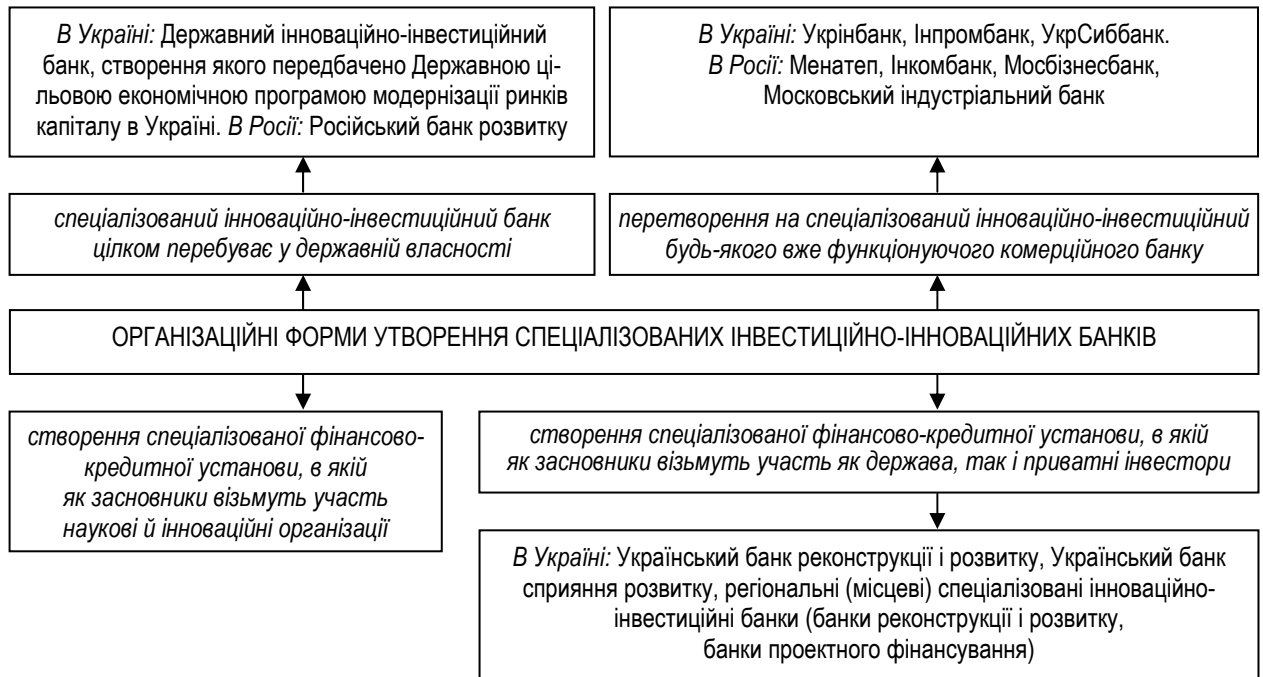

Рис. 4. Організаційні форми утворення спеціалізованих інвестиційно-інноваційних банків

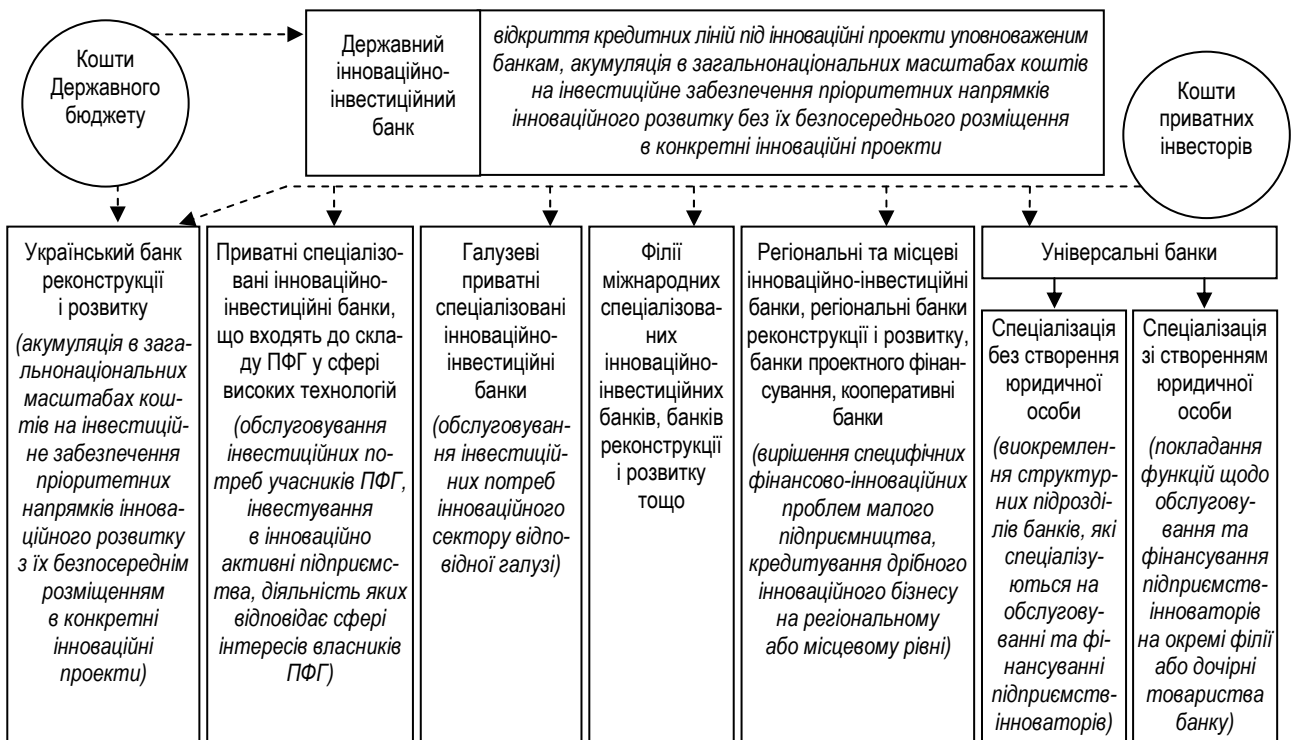

Рис. 5. Система спеціалізованих інноваційно-інвестиційних банківських установ в Україні

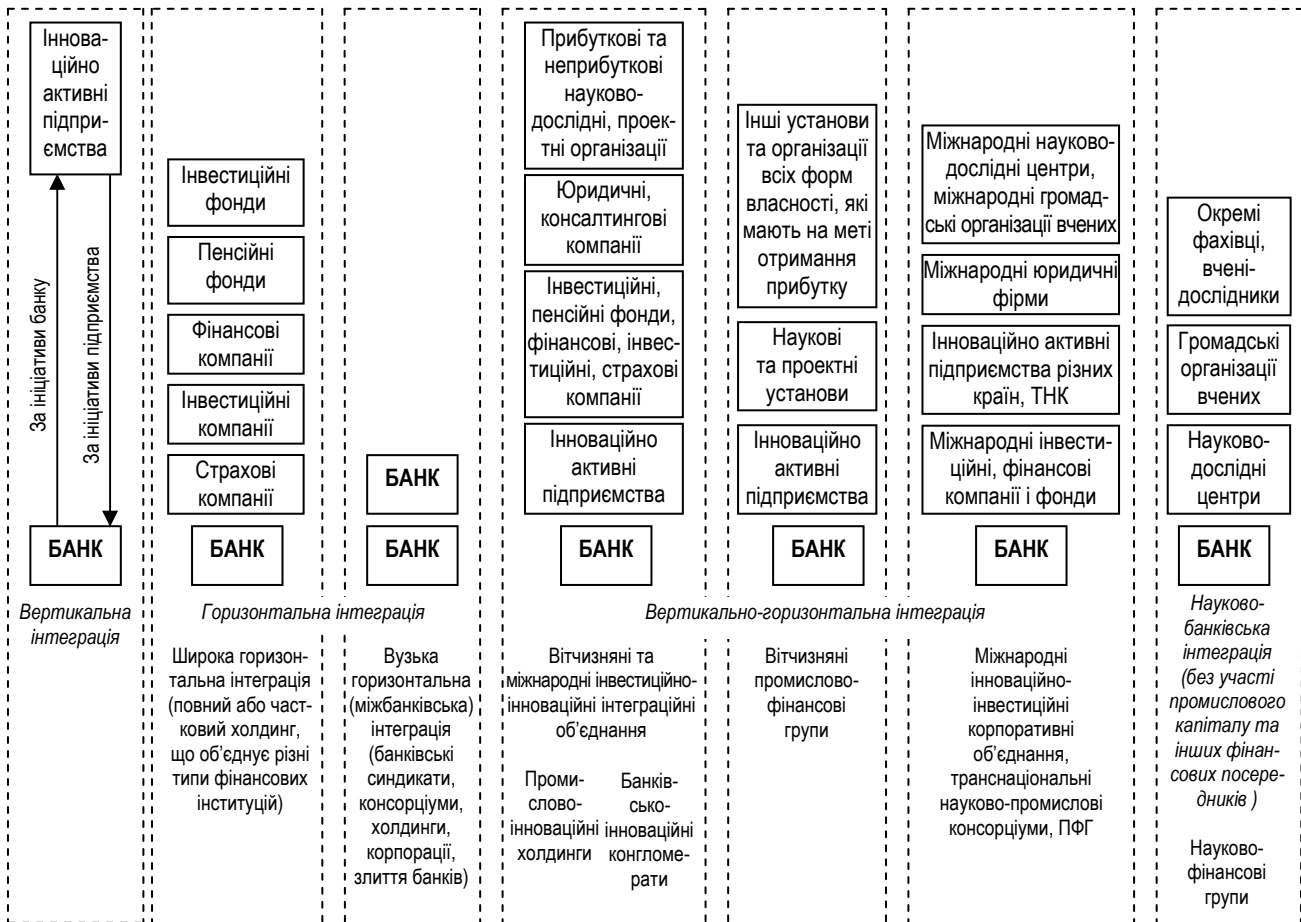

Рис. 6. Форми інтеграції банківських установ з іншими суб'єктами ринку інноваційного інвестування

Проведений аналіз дозволив дійти висновку, що вітчизняним законодавством не передбачено жодного виду інтеграційних структур, які б повною мірою задовольняли вимоги стимулювання інноваційного розвитку. Автором розроблено пропозиції щодо формування організаційно-економічних й нормативно-правових засад створення нового типу інвестиційно-інноваційних інтеграційних об'єднань на досліджуваному ринку. Вони мають об'єднати в єдиний комплекс різні типи функціональних підсистем, а саме: кредитно-фінансову, виробничу, науково-технічну, комерційну та фондову.

На відміну від ПФГ, дані інтеграційні об'єднання повинні об'єднувати декілька банків, що дозволить розподілити між ними функції та здійснювати схеми синдикуваного (консорціумного) кредитування; передбачати можливість виконання конкретним банком функцій організаційного центру та наявність у структурі об'єднання неприбуткових наукових організацій, громадських наукових спілок тощо, відсутність політичної ініціативи та спеціального дозволу Кабінету Міністрів України при створенні будь-яких обмежень стосовно обсягу реалізації кінцевої продукції. Це дозволяє розглядати ці об'єднання як ефективний механізм стимулювання інноваційного розвитку не тільки на загальнодержавному, а й на регіональному та місцевому рівнях. Автором окреслено напрямки

розвитку запропонованого типу інтеграційних об'єднань та запропоновано розділяти їх залежно від ролі банків на промислово-інноваційні холдинги та банківсько-інноваційні конгломерати, виділено функції банків, фінансові механізми їх діяльності та вимоги до них в кожному з цих типів об'єднань, визначено функції банку як організаційного центру інвестиційно-інноваційного інтеграційного об'єднання.

У шостому розділі «Методологічне забезпечення участі банківських установ у венчурному бізнесі в Україні» удосконалено механізми венчурного банківського інвестування, розроблено концептуальні засади реалізації загальнодержавної програми розвитку венчурного бізнесу в Україні.

Автором розвинуто систему ідентифікаційних критеріїв венчурного бізнесу, на основі чого зроблено висновок про невідповідність основних напрямків його розвитку в Україні загальносвітовим тенденціям та невиконання своєї основної місії – сприяння масовому впровадженню новітніх технологій через фінансову підтримку малих інноваційних фірм. Обґрунтовано, що на початковому етапі формування венчурної індустрії в Україні та недостатньої сформованості інституціональних інвесторів слід задіяти механізми державно-приватного партнерства, тобто держава повинна взяти на себе ініціативу створення мережі венчурних фондів із залученням широкого кола банківських установ на правах партнерів з обмеженою відповідальністю. Сутність пропонованого організаційного механізму взаємодії існуючих та новостворюваних органів державної влади, іноземних та вітчизняних банківських установ, венчурних фондів та приватних інвесторів при реалізації загальнодержавної програми розвитку венчурного бізнесу в Україні продемонстровано на рис. 7. У роботі сформовано перелік додаткових функцій, які повинні виконувати державні установи, обґрунтована необхідність спрямування 20 % від загального обсягу коштів, виділених з бюджету на реалізацію цієї програми, на створення Державного венчурного фонду, який має відрізнятися від інших венчурних фондів орієнтацією на найбільш ризиковану стадію бізнесу високотехнологічних компаній – початкову, на якій залучення приватного капіталу вкрай ускладнено. 80 % коштів запропоновано спрямувати на створення Венчурного корпоративного інвестиційного фонду інноваційного розвитку, який повинен розмістити ці кошти в приватні регіональні венчурні фонди, об'єднані в національну мережу, брати участь в управлінні ними як генеральний партнер, здійснювати відбір на конкурсній основі керуючих компаній цих фондів. Фінансова підтримка венчурних компаній за рахунок коштів Державного венчурного фонду має здійснюватися шляхом надання субординованих кредитів з можливістю відстрочити виплати за рахунок боргових інструментів на термін до 5 років, причому сума кредитів повинна перевищувати власний капітал венчурної фірми не більше, ніж у 2 рази, а також шляхом надання облігаційних позик з правом конверсії в звичайні акції. Умовами отримання приватним венчурним фондом державної підтримки пропонується вважати наступні: недержавна частка коштів фонду повинна складати 60 %; серед інвесторів мають бути вітчизняні банки, авторитетні іноземні інвестиційні інституції.

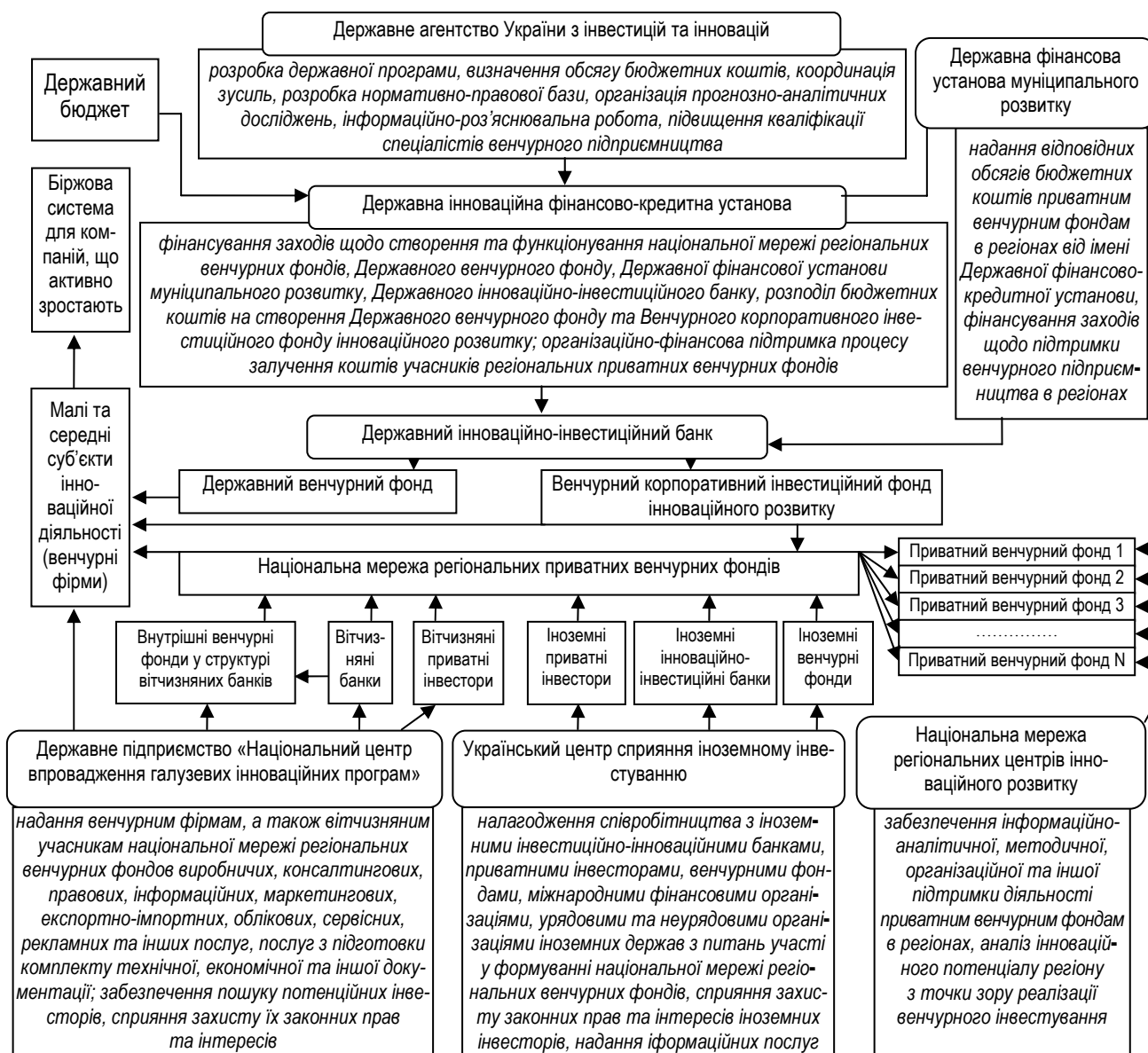

Рис. 7. Взаємодія учасників реалізації загальнодержавної програми розвитку венчурного бізнесу в Україні

У разі успішного завершення венчурного фінансування пропонується надати приватним інвесторам право на отримання 5-річних опціонів на викуп державної частки в приватному фонді по номіналу плюс доходність, що фактично зводить участь держави в цьому процесі до виконання ролі гаранта, контролера за цільовим використанням коштів та тимчасового кредитора. З метою стимулювання приватних інвесторів до участі у венчурних фондах обґрунтовано необхідність обмеження доходу держави та отримання нею своєї частки доходу лише після того, як приватні інвестори повернуть собі початкову суму вкладень з обумовленою нормою доходності.

У дослідженні визначено роль банківських установ у венчурному бізнесі в залежності від етапів циклу венчурного інвестування; запропоновано розглядати пряму (мікрокредитування та створення внутрішніх банківських венчурів)

та опосередковану участь банків у фінансуванні венчурного бізнесу (як партнера з обмеженою відповідальністю у незалежних (зовнішніх) венчурних фондах). Визначено мотиви створення банками внутрішніх венчурних фондів та варіанти взаємодії при цьому з інвестором. Автором доведено, що перевагами участі банку в незалежних венчурних фондах як інститутах спільного інвестування в Україні, є більші можливості для: оптимізації оподаткування, отримання ефекту синергії, використання потенціалу ощадно-позичкових операцій, концентрації корпоративних прав, інвестування в нерухомість, здійснення міжнародних інвестиційних операцій, використання вексельних схем, здешевлення кредитних ресурсів, зменшення ризиків інноваційного інвестування, ліквідації обмежень у діяльності, пов'язаних із розміром капіталу банку. Автором з'ясовано наявність правових обмежень стосовно участі вітчизняних банків у венчурних фондах (щодо виконання функцій з управління активами цих фондів, обсягу та форм участі) та запропоновано шляхи їх подолання.

З метою підвищення ефективності участі банківських установ у діяльності венчурних фондів та адаптації їх організаційних форм до інституціональних умов економіки України запропоновано внести ряд змін у технологію їх формування. Переважна більшість венчурних фондів в Україні функціонують як закриті пайові інвестиційні фонди, але ця організаційна форма має ряд недоліків, зокрема: унеможливорює реалізацію принципу поетапного фінансування, вільний вибір об'єктів інвестування, оперативний контроль інвесторів за діями керуючої компанії; вимагає ведення масштабної та деталізованої звітності; обумовлює виникнення проблеми подвійного оподаткування; не припускає участі держави; передбачає високий обсяг власного капіталу керуючої компанії та рівень контролю з боку депозитарію, регістратора, оцінювача та аудитора. У зв'язку з цим запропоновано надавати перевагу венчурним фондам, створеним у формі командитного товариства, яка дозволяє вирішити більшість із зазначених проблем; розроблено схему взаємодії банків з іншими учасниками таких фондів.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми, що виявляється у формалізації та методологічному забезпеченні формування ринку інноваційного інвестування, розвитку відомих та розробці і обґрунтуванні нових теоретичних і методичних положень банківського фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

За результатами дисертаційного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Дослідження впливу інноваційних процесів на характер відтворення основних фондів і, як результат – на інвестиційну діяльність, підтвердило наявність та дозволило виділити системні взаємозв'язки інноваційного розвитку економіки та його інвестиційного забезпечення.

2. З метою комплексного врахування впливу інноваційного та інвестиційного факторів на зміну макроекономічного показника ефективності розвитку економічної системи (ЧВП), здійснено структурування його складових за ознакою інноваційності, що дозволило: обґрунтувати наявність різної за величиною

схильності споживачів до придбання інноваційних та традиційних товарів і послуг; уточнити функціональну залежність сукупних витрат на споживання від доходу; визначити особливості та взаємозв'язки структурних елементів державних витрат; оцінити інноваційну складову чистого експорту.

3. У структурі чистих внутрішніх інвестицій як складової ЧВП виокремлено інноваційно орієнтовані та традиційно орієнтовані інвестиції, виявлено особливості формування попиту на них, що дозволило: довести різну міру залежності попиту на них від реальної ставки відсотка; виділити та структурувати фактори його формування; обґрунтувати різний рівень та характер впливу окремих факторів на них; довести факт наявності циклічного зворотного зв'язку між обсягом кожного виду інвестицій та рівнем забезпеченості економіки основним капіталом.

4. Запропонована класифікація складових ЧВП склала основу для розширення системи індикаторів рівня інноваційності економіки за рахунок включення до неї ряду показників, що характеризують інноваційну спрямованість цих елементів, та формалізації ідентифікаційних ознак інноваційно орієнтованого типу економічного розвитку за визначеними критеріями.

5. В роботі виявлено напрямки системної взаємодії фінансового ринку, ринку товарів і послуг та ринку факторів виробництва в процесі інвестування в інновації, обґрунтовано необхідність виокремлення та досліджено основні особливості інноваційних сегментів цих ринків, запропоновано в основу розмежування економічних категорій «інвестиційні ресурси» та «інвестиції» покласти критерій ринкового середовища їх формування.

6. Доведено, що однією з причин неефективного фінансово-кредитного забезпечення інноваційного процесу є невпорядкованість руху інвестиційного капіталу від його власників до споживачів, неокресленість інституційного й правового поля та ринкового простору акумуляції цих ресурсів, їх трансформації в продуктивний капітал. Для вирішення цієї проблеми запропоновано в структурі фінансового ринку виокремити ринок інноваційного інвестування, який досліджено за сутністю, функціями, факторами ефективного розвитку, об'єктами, суб'єктами. Доведено, що як товар на ринку інноваційного інвестування виступають інноваційно орієнтовані інвестиційні ресурси, визначено особливості та послідовність їх кругообігу, обґрунтовано необхідність врахування трансакційних витрат при визначенні їх вартості, розроблено класифікацію напрямків використання даних ресурсів.

7. Визначено, що основними факторами формування попиту на ринку інноваційного інвестування можна вважати вартість ресурсів, величину реальних доходів населення, рівень технічної та технологічної забезпеченості споживачів, ступінь монополізації виробництва нової продукції, рівень кадрової забезпеченості інноваційної діяльності, рівень оподаткування інноваційної діяльності тощо, а факторами формування пропозиції на ньому – державне регулювання інвестиційних витрат, ступінь конкуренції на традиційному та інноваційному сегментах інвестиційного ринку, інноваційну спрямованість розвитку економіки в цілому.

8. На основі побудови функціональних статистичних моделей попиту та пропозиції формалізовано окремі тенденції на вітчизняному ринку інноваційного інвестування. Виходячи з обмеженої кількості суб'єктів, наявності економічних, політичних, інституціональних, кон'юнктурних та інших передумов для їх взаємозалежності, нецінкової конкуренції, ускладненого доступу на ринок, наявності тенденцій до витіснення з ринку слабких учасників тощо запропоновано досліджуваний ринок в Україні за рівнем конкуренції ідентифікувати як олігополістичний.

9. Обґрунтовано, що банківська сфера і ринок інноваційного інвестування як підсистеми загального економічного простору здійснюють взаємний вплив, що носить суб'єктно-об'єктний характер (банки є суб'єктами, що безпосередньо та опосередковано впливають на цей ринок, який є об'єктом, тобто частиною сфери діяльності банківської системи), визначено напрямки цього впливу.

10. Дослідження ролі та місця банків на ринку інноваційного інвестування дозволило надати змістовну характеристику власній інвестиційній діяльності та інвестиційному посередництву як формам діяльності банків на ньому, розширити класифікацію їх функцій, визначити фундаментальні відмінності та переваги порівняно з небанківськими посередниками, напрямки та форми взаємодії з іншими суб'єктами ринку.

11. Здійснений за авторською системою критеріїв порівняльний аналіз венчурного фінансування, проектного фінансування, банківського кредитування та інвестування, як форм діяльності банків на ринку інноваційного інвестування, дозволив виявити найбільш суттєві відмінності у механізмах їх реалізації, що склало теоретичне підґрунтя для розробки рекомендацій щодо вибору конкретної форми в залежності від стадії життєвого циклу інновацій. Визначено основні фактори ефективного розвитку банківського кредитування інновацій, окреслено коло основних проблем щодо застосування синдикуваного кредитування в цій сфері. Визначено ряд нових особливостей щодо розуміння сутності банківських інвестицій, як економічної категорії, та скореговано їх визначення. Доповнено класифікаційні ознаки проектного фінансування інновацій, виявлено невідповідність цих операцій в Україні традиційному уявленню про них.

12. Дослідження напрямків стимулюючого впливу держави на функціонування банків на ринку інноваційного інвестування дозволило виділити загальні заходи щодо підтримки стабільного розвитку цього ринку та банківської системи в цілому та комплекс спеціалізованих заходів, в рамках якого розроблено ряд пропозицій щодо удосконалення механізму державного гарантування інноваційних кредитів, системи обов'язкового резервування банківських ресурсів, системи довгострокового цільового рефінансування банків тощо; з'ясовано, в якій мірі державне регулювання розміру капіталу банків впливає на їх активність на досліджуваному ринку.

13. Визначено передумови, напрямки та організаційні механізми розвитку спеціалізованого інноваційно-інвестиційного банкінгу (спеціалізацію окремих підрозділів банку (без створення та зі створенням нової юридичної особи), а також банку в цілому), розроблено механізм створення цілісної системи спеціалізованих

інноваційно-інвестиційних банків в Україні, виділено їх особливості, перелік основних послуг, напрямки співпраці з державою при роботі цих банків на регіональному та місцевому рівнях, удосконалено організаційні механізми їх формування.

14. Визначено основні мотиви, умови та переваги участі банків в інтеграційних об'єднаннях на ринку інноваційного інвестування; поглиблено класифікацію та розуміння конкретних форм інтеграції банківських установ з іншими суб'єктами ринку в рамках вертикальної, горизонтальної, вертикально-горизонтальної та науково-банківської інтеграції; обґрунтовано необхідність та розроблено організаційно-економічні й нормативно-правові засади формування нового типу інвестиційно-інноваційних інтеграційних об'єднань, які б задовольняли вимоги стимулювання інноваційного розвитку; виділено їх функціональні підсистеми та перспективні напрямки розвитку. Запропоновано розділяти їх на промислово-інноваційні холдинги та банківсько-інноваційні конгломерати, визначено функції та фінансові механізми діяльності банків в кожному з них.

15. На основі поглиблення системи ідентифікаційних критеріїв венчурного бізнесу обґрунтовано невідповідність основних напрямків його розвитку в Україні загальносвітовим тенденціям. Розроблено організаційний та фінансовий механізми трансформації взаємовідносин існуючих та новостворюваних органів влади, іноземних та вітчизняних банківських установ, венчурних фондів та приватних інвесторів при реалізації загальнодержавної програми розвитку венчурного бізнесу в Україні.

16. Визначено роль, форми, організаційні та фінансові механізми участі банків у венчурному інвестуванні залежно від етапів його життєвого циклу; переваги й правові обмеження щодо їх участі у функціонуванні незалежних венчурних фондів та створення внутрішніх венчурів, запропоновано шляхи їх подолання. З метою підвищення ефективності участі банків у венчурному бізнесі та його адаптації до інституціональних умов вітчизняної економіки запропоновано надавати пріоритет венчурним фондам, що функціонують не у формі закритого пайового фонду, а як командитні товариства. Розроблено схему взаємодії банків з іншими учасниками фондів, створених у такий спосіб.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Монографії

1. Васильєва Т. А. Банковское инвестирование на рынке инноваций : монографія. – Суми : Изд-во СумГУ, 2007. – 513 с. (29,99 друк. арк.).
2. Васильєва Т. А. Банківське фінансування інноваційної діяльності : монографія. – Суми : Ділові перспективи. – 2006. – 60 с. (3,49 друк. арк.)
3. Васильєва Т. А. Розвиток ринку інновацій в Україні // Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2008. – С. 55-90 (1,74 друк. арк.).

4. Васильева Т.А., Леонов С. В. Комплексный сравнительный анализ методик принятия инвестиционных решений в условиях различных экономических систем с точки зрения их влияния на стимулирование НТП // Инвестиционные решения и управление НТП : монография / под. ред. д-ра экон. наук, проф. С. Н. Козьменко. – Сумы : Университетская книга; Деловые перспективы, 2005. – С. 86-108 (9,42 друк. арк.). Особистий внесок: порівняльний аналіз підходів до визначення економічних категорій «капітальні вкладення» та «інвестиції», показників ефекту, ефективності та окупності інвестицій (0,54 друк. арк.)
5. Риск-менеджмент инноваций. Васильева Т. А., Диденко О. Н., Епифанов А. А. и др. – Сумы : Деловые перспективы, 2005. – 260 с. (15,11 друк. арк.). Особистий внесок: визначення особливостей інноваційної діяльності в Україні та узагальнення методичних підходів до управління ризиком (0,63 друк. арк.).
6. Васильева Т. А. Влияние амортизации на оценку инвестиционных проектов и механизм учета морального износа техники в инвестиционном анализе // Амортизация и оптимальные сроки службы техники : монография / Козьменко С. Н., Васильева Т. А., Ярошенко С. П. и др. – Сумы : Деловые перспективы, 2005. – 223 с. (0,42 друк. арк.).
7. Козьменко С. Н. Циклы воспроизводства капитала : монография // С. Н. Козьменко, Т. А. Васильева, И. Д. Скляр и др. – Сумы : Деловые перспективы, 2005. – 221 с. (13,81 друк. арк.). Особистий внесок: обґрунтування циклічності відтворення інвестиційного капіталу в контексті стимулювання інноваційного розвитку економіки та визначення концептуальних напрямків регулювання цього процесу (1,5 друк. арк.).
8. Васильева Т. А. Общие положения инноватики // Потенциал инновационного развития предприятия : монография / под. ред. д-ра экон. наук, проф. С. Н. Козьменко. – Сумы: Деловые перспективы, 2005. – С. 7-11 (0,26 друк. арк.).
9. Васильева Т. А., Діденко О. М. Комплексна система ризик-менеджменту інновацій // Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д-ра экон. наук, проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2006. – С. 601-642 (2,16 друк. арк.). Особистий внесок: визначення концептуальних основ оцінки ризику на різних стадіях життєвого циклу інноваційного проекту (1,08 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях:

10. Васильева Т. А. Олігополістичний характер ринку інноваційного інвестування в Україні // Наука та наукознавство. – 2008. – № 2. – С. 21-35 (1,34 друк. арк.).
11. Васильева Т. А. Технологии банковского финансирования венчурного бизнеса // Бізнес Інформ. – 2008. – №1. – С.119-126 (0,52 друк. арк.).
12. Васильева Т. А. Основні індикатори ринку інноваційного інвестування // Економіка розвитку. – Харків : Вид-во ХНЕУ. – 2008. – № 1(45). – С. 22-26 (0,56 друк. арк.).

13. Васильєва Т. А. Взаємодія держави і банків при формуванні національної мережі венчурних фондів в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 204-212 (0,56 друк. арк.).
14. Васильєва Т. А. Суб'єктно-об'єктний взаємозв'язок банківської системи і ринку інноваційного інвестування // Вісник СумДУ. – 2008. – № 1. – С. 168-175 (0,54 друк. арк.).
15. Васильєва Т. А. Ринок інноваційного інвестування в системі міжринкової взаємодії // Наука і економіка. – 2008. – № 2(10). – С. 7-12 (0,34 друк. арк.).
16. Васильєва Т. А. Концептуальні засади державного регулювання банківського посередництва на ринку інноваційного інвестування // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – Том 11. Випуск 19: Високотехнологічне виробництво: аспекти розвитку у трансформаційній економіці. – 2008. – С. 38-43 (0,4 друк. арк.).
17. Васильєва Т. А. Разработка стратегии банка в условиях рыночной конкуренции // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – Том 11. Випуск 18: Проблеми збалансованого розвитку української економіки. – 2008. – С. 36-40 (0,3 друк. арк.).
18. Kozmenko S., Vasylyeva T. Investment provision of innovative development in Ukraine // Problems and Perspectives in Management. – 2008. – Volume 6. Issue 1. – P. 4-10 (0,95 друк. арк.). Особистий внесок: дослідження сучасного стану інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку в Україні (0,48 друк. арк.).
19. Kozmenko S., Vasilieva T. Specialized innovating-investment banks in Ukraine // Banks and Bank Systems. – 2008. – Volume 3. Issue 1. – P. 49-57 (1,25 друк. арк.). Особистий внесок: розробка концептуальних основ створення системи спеціалізованих інноваційно-інвестиційних банків в Україні (0,63 друк. арк.).
20. Васильєва Т. А. Роль банківських установ у проектному фінансуванні інноваційної діяльності // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. Т. 20. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 158-165 (0,44 друк. арк.).
21. Васильєва Т. А. Формы интеграционных объединений банков на рынке инновационного инвестирования // Бізнес Інформ. – 2007. – № 12 (2). – С. 97-99 (0,29 друк. арк.).
22. Васильєва Т. А. Роль та місце комерційних банків на ринку інноваційного інвестування // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. Т. 21. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 111-119 (0,57 друк. арк.).
23. Васильєва Т. А. Проблеми створення та функціонування спеціалізованих інноваційних банків // Вісник УАБС. – 2007. – № 2 (23). – С. 51-56 (0,57 друк. арк.).
24. Васильєва Т. А. Сравнение механизмов участия банка в кредитовании и проектном финансировании инноваций // Прометей : регіональний збірник наукових праць з економіки / Донецький економіко-гуманітарний інститут МОН України; Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – Вип. 3(24). – Донецьк : ДЕГІ, 2007. – С. 397-400 (0,34 друк. арк.).

25. Васильєва Т. А. Системні взаємозв'язки інноваційного розвитку економіки та його інвестиційного забезпечення // Наука і наукознавство. – 2007. – № 4. – С. 120-129 (0,73 друк. арк.).
26. Васильєва Т. А. Банківські інвестиції: сутність та особливості // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – Том 10. Випуск 16: Питання аналізу фінансово-господарської діяльності українських підприємств у сучасних умовах. – 2007. – С. 22-27 (0,29 друк. арк.).
27. Козьменко С. М., Васильєва Т. А. Основи формування ринку інноваційного інвестування // Економіка: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. – Випуск 234: В 4 т. – Т. III. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2007. – С. 572-577 (0,28 друк. арк.). Особистий внесок: визначення сутності, факторів ефективного функціонування та ролі в економіці ринку інноваційного інвестування, напрямків кругообігу інвестиційних ресурсів на ньому (0,14 друк. арк.).
28. Васильєва Т. А., Леонов С. В., Грищенко О. С. Оцінка ефективності суспільно значущих інвестиційних та інноваційних проектів // Вісник Донецького університету. – (Серія В: Економіка і право, спецвипуск). – Т. 1. – 2006. – С. 151-157 (0,48 друк. арк.). Особисто автором визначено сутність суміжних, перерозподільних та непрямих ефектів від реалізації інноваційних проектів (0,16 друк. арк.).
29. Васильєва Т. А., Ярошенко С. П., Винниченко Н. В. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю як інструмент забезпечення стабільного розвитку підприємства // Вісник Сумського державного університету. – 2006. – № 7. – С. 105-109; 0,44 друк. арк.). Особистий внесок: оцінка інвестиційного розвитку в Україні та аналіз сформованої в країні системи управління ним (0,22 друк. арк.).
30. Васильєва Т. А., Винниченко Н. В. Внутренний аудит инвестиционной деятельности в общей системе управления предприятием // Механізм регулювання економіки. – 2006. – № 3. – С. 107-112 (0,38 друк. арк.). Особистий внесок: аналіз специфічних особливостей та завдань аудиту інвестиційної діяльності (0,19 друк. арк.).
31. Васильєва Т. А. Особенности управления инвестиционной деятельностью в регионе // Механізм регулювання економіки. – 2005. – № 3. – С. 103-106 (0,29 друк. арк.).
32. Васильєва Т. А., Диденко О. Н. Учет риска при оценке эффективности инновационных проектов // Вісник Української академії банківської справи. – Суми : УАБС НБУ, 2005. – № 1(18). – С. 93-98 (0,68 друк. арк.). Особистий внесок: розробка підходів до прогнозування дисконтної ставки відсотку з огляду на інноваційний шлях розвитку економіки (0,34 друк. арк.).
33. Васильєва Т. А., Диденко О. Н., Пожар А. М. Комплексная система риск-менеджмента инноваций // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. – Том 12. – Суми : Мрія-1, УАБС, 2005. – С. 178-181 (0,26 друк. арк.). Особистий внесок: визначення місця ризик-менеджменту інновацій в системі управління інноваційною діяльністю, основних напрямків його планування (0,08 друк. арк.).

34. Васильева Т. А., Гриценко Л. Л. Организационно-экономический механизм осуществления региональной экспертизы инвестиционных проектов // Экономика: проблемы теории та практики : збірник наукових праць: В 5 т. Том III. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2005. – Випуск 207. – С. 771-779 (0,42 друк. арк.). Особистий внесок: розробка шляхів удосконалення організаційного механізму експертної оцінки інвестиційних проектів регіонального рівня (0,21 друк. арк.).
35. Васильева Т. А., Гриценко Л. Л. Инвестиционное проектирование с учетом региональных особенностей // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – (Серія «Економічні науки»). – Черкаси : ЧДТУ. – 2005. – Випуск 14. – С. 244-248 (0,5 друк. арк.). Особистий внесок: розробка механізму регіональної диференціації дисконтної ставки відсотку (0,25 друк. арк.).
36. Васильева Т. А., Винниченко Н. В. Особенности аудита инвестиционной деятельности предприятий // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» : збірник наукових праць. – (Тематичний випуск «Розвиток обліку та аудиту як основи інформаційно-аналітичної системи підприємства»). – Харків : НТУ «ХПІ». – 2005. – № 58. – Т. 2. – С. 124-125 (0,2 друк. арк.) Особистий внесок: визначення особливостей інвестиційного аудиту (0,1 друк. арк.).
37. Васильева Т. А., Диденко О. Н. Суть и особенности риск-менеджмента инноваций, его роль в системе управления научно-техническим прогрессом // Вісник СумДУ. – 2004. – № 9(68) – С. 76-83 (0,63 друк. арк.). Особистий внесок: визначення місця управління ризиками інновацій в загальній системі стимулювання інноваційного розвитку (0,31 друк. арк.).
38. Васильева Т. А., Леонов С. В. Совершенствование амортизационной политики в Украине // Вісник СумДУ. – 2004. – № 5(64). – С. 135-141 (0,54 друк. арк.). Особистий внесок: визначення напрямків реформування системи відтворення капіталу з огляду на інноваційний шлях розвитку вітчизняної економіки (0,27 друк. арк.).
39. Леонов С. В., Васильева Т. А. Система показателей сроков эксплуатации техники как инструмент управления научно-техническим прогрессом // Механізм регулювання економіки, економіка підприємства та організація виробництва : збірник наукових праць Сумського державного університету. – 2002. – Випуск 3-4. – С. 298-306 (0,62 друк. арк.). Особистий внесок: визначення концептуальних положень формування системи часових показників циклічності відтворення капіталу як індикаторів рівня інноваційності економіки (0,31 друк. арк.).
40. Боронос В. Н., Васильева Т. А., Леонов С. В. Модифицированная чистая текущая стоимость как разновидность математического моделирования инвестиционных процессов // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. – 2002. – № 2(48). – С.8-12 (0,3 друк. арк.). Особистий внесок: розробка пропозицій щодо удосконалення механізму прийняття інвестиційних рішень з огляду на стимулювання інноваційного розвитку (0,1 друк. арк.).

Публікації в інших виданнях

41. Васильєва Т. А. Діяльність банків на ринку інноваційного інвестування // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2008 р.). Том 2. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – С. 3-4 (0,12 друк. арк.).
42. Васильєва Т. А. Проблеми і перспективи банківського інноваційного кредитування // Розвиток фінансово-кредитної системи України: здобутки, проблеми, перспективи : тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції аспірантів та молодих вчених, 25-26 жовтня 2007 р. / відп. за вип. Б. І. Пшик. – Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2007. – С. 127-129 (0,11 друк. арк.).
43. Васильєва Т. А. Механізми участі банківських установ у проектному фінансуванні інновацій // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції (22-23 листопада 2007 р.): У 2-х т. – Т. 2. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 7-9 (0,1 друк. арк.).
44. Грищенко О. С., Васильєва Т. А. Порівняльний аналіз підходів до визначення собівартості інвестиційного банківського кредиту // Забезпечення сталого розвитку банківської діяльності : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 11 жовтня 2007 р. / відп. за вип. М. І. Диба. – К.: КНЕУ, 2007. – С. 61-64 (0,14 друк. арк.). Особистий внесок: обґрунтування специфіки та принципів визначення вартості інвестиційного банківського кредиту (0,07 друк. арк.).
45. Васильєва Т. А. Грищенко О. С. Проблеми і перспективи фінансово-правового регулювання інвестиційного кредитування банків в Україні // Проблеми і перспективи становлення фінансової системи України : матеріали X Всеукраїнської наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, м. Севастополь, 10-13 жовтня 2007 р. – Севастополь : Вид-во СевНТУ, 2007. – С. 279-281 (0,14 друк. арк.). Особистий внесок: визначення проблем правового регулювання інвестиційного кредитування в Україні (0,07 друк. арк.).
46. Васильєва Т. А., Федірко В. В. Впровадження клієнтоорієнтованої стратегії в роздрібному банківському бізнесі // Фінансові механізми сталого економічного розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 18 травня 2007 року). – Харків : ХІБМ, 2007. – С. 221-225 (0,17 друк. арк.). Особистий внесок: обґрунтування необхідності розвитку сучасної тенденції сегментації споживачів, що складає підґрунтя для виокремлення інноваторів як окремого сегменту клієнтської бази банку (0,08 друк. арк.).
47. Васильєва Т. А., Федірко В. В. Роль і місце механізму управління клієнтською базою в становленні системи банківського маркетингу в Україні // Державна політика та стратегія реформування економіки України у XXI сторіччі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Полтава, 27 березня 2007 року). – Полтава : ПДАА, 2007. – С. 44-46 (0,13 друк. арк.). Особистий внесок: дослідження хронології виникнення тенденції переорієнтації банків на індивідуальні банківські продукти, яка в подальшому знайшла застосування при формуванні специфічних програм інноваційних кредитів (0,06 друк. арк.).

48. Васильєва Т. А., Винниченко Н. В. Проблеми фінансування соціальної сфери на місцевому рівні // Державна політика та стратегія реформування економіки України в XXI сторіччі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Полтава, 27 березня 2007 року). – Полтава : ПДАА, 2007. – С. 42-43 (0,06 друк. арк.). Особистий внесок: визначення напрямків ефективного фінансово-інвестиційного забезпечення соціальної сфери (0,03 друк. арк.).
49. Васильєва Т. А., Грищенко О. С. Проблеми та перспективи формування інноваційно-інвестиційної стратегії регіонального розвитку // Теорія і практика сучасної економіки : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції: Черкаси, 4-6 жовтня 2006 року / відп. ред. Хомяков В.І. – Черкаси : ЧДТУ, 2006. – С. 33-35 (0,13 друк. арк.). Особистий внесок: визначення пріоритетів та завдань стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку (0,7 друк. арк.).
50. Васильєва Т. А., Грищенко О. С. Проблеми формування організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій на загальнодержавному та регіональному рівнях // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національні ідентичності та тенденції глобалізації : збірник тез доповідей на III Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених у Тернопільському державному економічному університеті 23-24 лютого 2006 р. – Тернопіль : Економічна думка. – 2006. – С. 174-176 (0,1 друк. арк.). Особистий внесок: обґрунтування трансформаційного характеру іноземних інвестицій як фінансового джерела технологічної перебудови економіки України (0,05 друк. арк.).
51. Васильєва Т. А., Пожар О. М., Грищенко О. С. Аналіз ефективності інвестиційного проекту на різних етапах його життєвого циклу // Перспективи та пріоритети розвитку економічного аналізу : тези доповідей і виступів III Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених / заг. ред. канд. екон. наук, доц. Іоніна Є.Є. – Донецьк : Юго-Восток, 2006. – С. 40-41 (0,09 друк. арк.). Особистий внесок: розробка механізму розрахунку ефективності використання окремих фінансових джерел інвестиційного забезпечення проектів (0,03 друк. арк.).
52. Васильєва Т. А., Пожар О. М., Грищенко О. С. Удосконалення інвестиційного ризик-менеджменту // Економіка і маркетинг в XXI сторіччі : матеріали 7-ої Міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених. В 2-х частинах. – Ч. 1. – Донецьк : ДРУК-ІНФО, 2006. – С. 57-58 (0,11 друк. арк.). Особистий внесок: визначення загальних напрямків формування системи інвестиційного ризик-менеджменту (0,4 друк. арк.).
53. Васильєва Т. А., Грищенко О. С. Проблеми і перспективи реформування системи оподаткування інвестиційної діяльності на рівні регіону // Інтеграційні процеси та розвиток фінансової системи України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 листопада 2006 року). – Харків : ФОП Лібуркіна Л.М., 2006. – С. 11-13 (0,1 друк. арк.). Особистий внесок: оцінка впливу системи оподаткування інвестиційної діяльності на зростання інвестиційної активності та розробка напрямків реформування цієї системи (0,05 друк. арк.).

54. Васильева Т. А., Винниченко Н. В., Грищенко О. С. Проблеми формування регіональних інвестиційних програм // Сучасний стан та проблеми розвитку підприємництва в регіоні : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції – Том 5. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2005. – С. 10-12 (0,1 друк. арк.). Особистий внесок: визначення основних напрямків просторової та часової оптимізації регіональних інвестиційних програм (0,03 друк. арк.).
55. Грищенко Л. Л., Васильева Т. А., Винниченко Н. В. Региональный контроллинг инвестиционных проектов // Проблеми інформаційного та статистичного забезпечення управління економікою : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – С. 137-140 (0,13 друк. арк.). Особистий внесок: визначення концептуальних напрямків управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні (0,04 друк. арк.).
56. Бондаренко А. Ф., Васильева Т. А., Грищенко О. С. Інвестиційно-інноваційна стратегія як механізм забезпечення сталого економічного зростання в Україні // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання : праці Шостої міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених. Частина 5. / ред. кол. Ступін О. Б. (голова) та ін. – Донецьк : ДонНУ, 2005. – С. 176-178 (0,17 друк. арк.). Особистий внесок: визначення системних взаємозв'язків інновацій та інвестицій (0,06 друк. арк.).
57. Васильева Т. А., Винниченко Н. В. Переваги стратегічного управління інвестиційною діяльністю в регіоні // Розвиток наукових досліджень ' 2005'' : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 7-9 листопада 2005 р. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2005. – Т. 9. – С. 36-39 (0,13 друк. арк.). Особистий внесок: визначення основних напрямків регіональної концепції управління інвестиційною діяльністю в Україні (0,06 друк. арк.).
58. Васильева Т. А., Винниченко Н. В. Інвестиційний рейтинг Сумської області як індикатор її соціально-економічного розвитку // Проблеми економічної освіти і науковий прогрес : матеріали Міжвузівської науково-методичної конференції (25 листопада 2005 р.). – Кривий Ріг : Мінерал, 2005. – С. 43-44 (0,1 друк. арк.). Особистий внесок: обґрунтування наявності кореляційного зв'язку між обсягами залучення прямих іноземних інвестицій, рівнем інвестиційної привабливості регіону та рівнем його соціально-економічного розвитку (0,05 друк. арк.).
59. Васильева Т. А., Винниченко Н. В., Грищенко Л. Л. Податкова політика як інструмент стимулювання інвестиційної діяльності в регіоні // Оподаткування у промисловому регіоні: теорія, практика та перспективи розвитку : матеріали V Міжрегіональної науково-практичної конференції. – Донецьк : ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2005. – С. 343-346 (0,12 друк. арк.). Особистий внесок: визначення ролі системи оподаткування в механізмі стимулювання інвестиційної діяльності (0,04 друк. арк.).

Навчальні посібники

60. Васильєва Т. А., Иванов С. В., Козьменко О. В. Управление проектами // Менеджмент для магистров : учеб. пособие / под ред. д-ра экон. наук, проф. Епифанова А. А., д-ра экон. наук, проф. С. Н. Козьменко. – Сумы : Университетская книга, 2003. – С. 421-466 (3,29 друк. арк.). Особистий внесок: визначення специфіки та критеріїв прийняття інвестиційних рішень на різних етапах життєвого циклу проектів (1,1 друк. арк.).
61. Васильєва Т. А., Шевцова С. В. Інвестиційний менеджмент // Бізнес-адміністрування : магістерський курс : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, С. М. Ілляшенка, І. М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2008. – С. 185-224 (2,54 друк. арк.). Особистий внесок: визначення завдань та функцій інвестиційного менеджменту, концептуальних основ управління реальними інвестиціями (1,27 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Васильєва Т. А. Діяльність банківських установ на ринку інноваційного інвестування: методологічні засади. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Суми, 2008.

Дисертаційне дослідження присвячене розробці теоретико-методологічних положень формування та розвитку ринку інноваційного інвестування, а також науково-методичного забезпечення банківського фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. В роботі визначено сутність, призначення та специфіку ринку інноваційного інвестування, здійснено його сегментацію, формалізовано суб'єкти та інфраструктурні підсистеми, визначено особливості кругообігу та специфіку формування вартості, попиту та пропозиції товарів на ньому. Здійснено аналіз системної взаємодії фінансового ринку, ринку товарів і послуг та ринку факторів виробництва в процесі інвестування в інновації, структуризацію елементів чистого внутрішнього продукту за критерієм інноваційності.

В роботі визначено напрямки суб'єктно-об'єктного взаємозв'язку банківської системи та ринку інноваційного інвестування, сформовано теоретико-методологічне підґрунтя функціонування банків на ньому та державного стимулювання цього процесу, розроблено концептуальні основи формування системи спеціалізованих інноваційно-інвестиційних банків в Україні, удосконалено організаційно-економічні та правові засади участі банків в інтеграційних об'єднаннях на досліджуваному ринку, загальні напрямки та фінансові механізми трансформації взаємовідносин держави та банків при реалізації загальнодержавної програми розвитку венчурного бізнесу в Україні.

Ключові слова: ринок інноваційного інвестування, банки, банківське інвестування, інноваційне кредитування, проектне фінансування, венчурний бізнес.

АННОТАЦИЯ

Васильева Т. А. Деятельность банковских учреждений на рынке инновационного инвестирования: методологические основы. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.08 – Деньги, финансы и кредит. – Государственное высшее учебное заведение «Украинская академия банковского дела Национального банка Украины», Сумы, 2008.

Диссертационное исследование посвящено разработке теоретико-методологических основ формирования и развития рынка инновационного инвестирования, а также научно-методического обеспечения финансирования банками инновационной деятельности субъектов хозяйствования.

Исследование направлений влияния инновационных процессов на смену характера воспроизводства основных фондов, и как результат – на инвестиционную деятельность – позволило выделить системные взаимосвязи инновационного развития экономики и его инвестиционного обеспечения.

С целью комплексного учета влияния инновационного и инвестиционного факторов на смену макроэкономического показателя эффективности развития экономической системы (ЧВП) осуществлена структуризация его составляющих по критерию инновационности, обосновано наличие различной по величине склонности потребителей к приобретению инновационных и традиционных товаров и услуг; выделены особенности и взаимосвязи элементов государственных расходов, оценена инновационная составляющая чистого экспорта, усовершенствован механизм расчета мультипликатора прироста ЧВП. В структуре чистых внутренних инвестиций как составного элемента ЧВП выделены два типа: инновационно-ориентированные и традиционно-ориентированные в зависимости от их воплощения в конечном товаре, выявлен ряд закономерностей их структурного соотношения относительно: особенностей и факторов формирования спроса и предложения, влияния на размер результативных показателей развития экономики и на темпы роста уровня ее обеспеченности основным капиталом, формирования структуры инвестиций на восстановление и пр. Расширена система индикаторов уровня инновационности экономики за счет включения в нее ряда показателей, характеризующих инновационную направленность структурных элементов ЧВП.

В работе выявлены направления системного взаимодействия финансового рынка, рынка товаров и услуг и рынка факторов производства в процессе инвестирования в инновации, обоснована необходимость выделения и исследованы основные особенности инновационных сегментов этих рынков.

Доказано, что одной из причин неэффективного финансово-кредитного обеспечения инновационного процесса является неупорядоченность движения потоков инвестиционного капитала от его владельцев к потребителям, неочерченность институционального и правового поля, а также рыночного пространства аккумуляции ресурсов, их трансформации в продуктивный капитал. Для решения этой проблемы предложено в структуре финансового рынка выделить

рынок инновационного инвестирования, который исследован по следующим направлениям: сущность, функции в экономической системе, факторы эффективного развития, объекты, субъекты, инфраструктурные подсистемы, сегментация. Доказано, что в качестве товара на данном рынке выступают инновационно-ориентированные инвестиционные ресурсы, определены особенности и последовательность их кругооборота, факторы и специфика формирования потребительской стоимости. Исследован механизм, особенности и основные факторы формирования спроса и предложения на рынке инновационного инвестирования, получены функциональные статистические модели, позволившие формализовать отдельные тенденции его развития в Украине. Выявленные особенности функционирования этого рынка в Украине позволили идентифицировать его по уровню конкуренции как олигополистический.

Обосновано, что банковская сфера и рынок инновационного инвестирования осуществляют взаимное влияние, которое носит субъектно-объектный характер, причем влияние банков разделено на непосредственное и опосредствованное; дана содержательная характеристика собственной инвестиционной деятельности и инвестиционному посредничеству банков; выделены фундаментальные отличия и преимущества банков по сравнению с небанковскими посредниками, определены направления и формы их взаимодействия с другими субъектами этого рынка. Осуществленный по авторской системе критериев сравнительный анализ венчурного и проектного финансирования, банковского кредитования и инвестирования как форм деятельности банков на исследуемом рынке позволил выявить наиболее существенные отличия в механизмах их осуществления и разработать рекомендации по выбору конкретной формы в зависимости от стадии жизненного цикла инноваций.

Исследование направлений стимулирующего влияния государства на функционирование банков на рынке инновационного инвестирования позволило выделить как общие мероприятия по поддержке стабильного развития этого рынка и банковской системы в целом, так и комплекс специализированных мероприятий.

Предложены направления и организационные механизмы реализации функций специализированного инновационно-инвестиционного банкинга, разработан механизм создания целостной системы специализированных инновационно-инвестиционных банков в Украине, выделены их особенности, перечень услуг и пр. Расширены классификация и понимание конкретных форм, мотивов, условий и преимуществ интеграции банковских учреждений с другими субъектами рынка инновационного инвестирования, разработаны организационно-экономические и правовые основы формирования нового типа инновационно-инвестиционных интеграционных структур, предложено разделять их в зависимости от роли и функций банковских учреждений в них на промышленно-инновационные холдинги и банковско-инновационные конгломераты.

На основе усовершенствованной системы идентификационных критериев венчурного бизнеса обосновано несоответствие основных направлений

его развития в Украине общемировым тенденциям. Разработаны организационный и финансовый механизмы трансформации взаимоотношений существующих и предлагаемых органов государственной власти и банков при реализации общегосударственной программы развития венчурного бизнеса в Украине, усовершенствованы формы, организационные и финансовые механизмы участия банков в функционировании внешних венчурных фондов, а также создания внутренних венчуров.

Ключевые слова: рынок инновационного инвестирования, банки, банковское инвестирование, инновационное кредитование, проектное финансирование, венчурный бизнес.

SUMMARY

Vasilyeva T.A. Bank institutions' activity in market of innovative investment: methodological approaches. – The manuscript.

The dissertation for reception of scientific degree of doctor of economic science on speciality 08.00.08 – Money, finance and credit. – State highest educational institution “Ukrainian academy of banking of National bank of Ukraine”, Sumy, 2008.

The dissertational research is devoted to development of theoretic-methodological approaches to formation and development market of innovative investment, and also scientific-methodological maintenance of banks' activity in it. In this manuscript is defined essence, applicability and peculiarities of market of innovative investment, made its segmentation, formalized subjects and infrastructural subsystems, defined peculiarities of turnover and value formation, demand and supply goods on this market. System interaction of finance market, market of goods and services and market of production factors in process of investment of innovations is analyzed, structured elements of net national product on criterion of innovativity.

In this manuscript defined directions of subject-object interaction of banking system and market of innovative investment, formed theoretic-methodological base of banking activity in it and state stimulation of this process, developed conceptual bases of formation system of special innovative-investment banks in Ukraine, improved organization-economical and legal approaches to participation of banks in integration unions in researched market, main directions and financial transformation mechanisms of interaction between State and banks in realization State program of Development of Venture Business in Ukraine.

Key words: market of innovative investment, banks, bank investment, innovative crediting, project financing, venture business.

Відповідальний за випуск
доктор економічних наук, професор
Козьменко Сергій Миколайович

Підписано до друку 23.05.2008.
Формат 60x90/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”
Адреса: 40030, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
видавництв, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 3160

